

PROLETAREC

Slovensko Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze

ŠT. (NO.) 601.

CHICAGO, ILL., dne 20. marca. (March 20.) 1919.

LETO (VOL.) XIV.

Upravništvo (Office) 3639 WEST 26th ST., CHICAGO, ILL.—Telephone, Lawndale 2407

KLICI NOVE DOBE.

Vojna je pretresla svet prav do njegovih temeljev in razvaline niso ostale le tam, kjer so grmeli topovi. Padla je cela vrsta prestolov; izginila so razna stara in nastala nova bogastva; pogreznile so se vsakovrstne institucije; meje se menjajo in davno pozabljeni narodi vstajajo iz teme. Od kar živi človeško pleme na zemeljskem planetu, ni bilo v tako kratkem času toliko in tako globoko segajočih izprememb, kakor sedaj. Vsako oko lahko opazuje to. Ali na tisoče možganov se ne zna in ne more prilagoditi najočitnejšim dejstvom in ne spoznava ogromnega revolucionarnega pomena svetovne vojne, ki je presegla vsako dosedanjo prekucijo. Izpremembe se ne kažejo le v svetu predmetov, temveč tudi v svetu idej. Oboje je tako tesno spojeno kakor duh s telesom. Sila razmer je pognala človeštvo z blazno naglico preko zadnjih pet let in ga postavila na prag nove dobe, iz katere ni povratka v preteklost.

Ruine so v najboljšem slučaju spomeniki nekdanjosti. Kjer se je kaj razsulo v razvaline, zahteva prihajajoči čas nove stavbe. Za stare egiptovske piramide, kakorkoli so monumentalne in arhitektonično znamenite, nimamo danes nikakršne praktične porabe. Mrličev, ki jih je vojna pomorila, ne priključ noben zdravnik v življenje. Trume čopastih starokopitnežev se pa trudijo, da bi obnovile mrtve institucije in ohranile umirajoče sisteme, v strahu, da bi sveži dih nove dobe pregnal trohno grobov, ki so jo vsesali njih nosovi.

Ponavlja se prikazen, ki je spremljala vso zgodovino skozi eone. Vse, kar je novo, naleti na barike starega in nikdar ni zadostoval sam razum, da bi se mu umeknilo, kar je postalo nesmiselno. In vendar so se tekom nepreglednih tisočletij tudi človeški možgani razvili; lobanja modernega Arijea se razlikuje od črepinje človeka iz Crô-Magnona ali iz krapinske jame tako, kakor gora od krtine in osrednji organ človeškega živčnega sistema pod to lobanjo je postal sposoben za dela, ki bi se bila našim pradedom zdela čudeži.

Ob vsem tem velikanskem razvoju pa vendar še nismo dosegli duševne moči, da bi spoznavali in razumno sprejemali, kar je nujno in opustili boj za tisto, kar je nevzdržljivo, boj, ki mora torej biti neplođen in ki ne more doseči nič drugega kakor nepotrebne žrtve.

Če pogleda sedanjí človek nazaj v davno preteklost, se čudi ljudem, ki so po sili hoteli ohraniti kamnito orodje, ko je kovina dajala neprimerno boljši material in je bila njega zmaga zaradi njegove večje uporabnosti nedvomna. Glava zmajuje nad pogani,

ki so na vsak način hoteli vzdržati svoje praznoverne, nerazumne vere in se fanatično žrtvovali za malike, katerih odpor proti višji ideji je bil nemogoč. Ali dočim niso imela plemena v sivi davnini zbrane in zapisane zgodovine, iz katere bi bili mogli črpati nauke, ima sedanja doba doživljaje človeštva popisane in registrirane in po tisočerihih zgledih lahko spoznamo, da je obramba vsega preživelega vedno brezuspešna in da mine prejalislej vse, kar je nastalo. Iz rojstva, življenja in smrti se ne sestavlja le usoda posameznega bitja; svetovi so potrjeni temu zakonu in človeške institucije mu ne uidejo.

Vojna je bila pojav, ki je pokazal očitneje kot marsikaj drugega, kaj se preživljava. Če je človek res vrhunec stvarstva na zemlji, kakor se rad baha, bi bila ena njegovih najvažnejših nalog, da napravi popolno bilanco in pokoplje svoje mrličee. Kmet okrog Gorice ali Varšave pospravlja, kar mu je vojna nanese na polje, gleda, kako bo zemljo napravil rodovitno, misli, kako si bo sezidal novo hišo, dela za bodočnost. Ljudje, ki se štejejo za neprimerno modrejše od kmetiča, se ukvarjajo, kako bi obnovili minulost in jo s plotom zgradili zoper novo dobo.

Žalostna rabota, ker ne more prinesiti sadu! Templjev, katerih bogovi so pomrli, ni več mogoče napolnjevati z verniki.

Vojna je apelirala na milijone in milijoni so se odzvali, tu pod nepremagljivim pritiskom, tam z navdušenjem. Velik del njih je klic izvabil iz duševne letargije; zdaj jih ni več mogoče zazibati v spanje. Kdor jih je pozval, se mora sprijazniti s tem, da so sedaj tukaj, in kdor jih noče videti, jih bo moral slišati.

Ljudske mase niso več, kar so bile pred vojno. Smrt, ki je kosila po bojnih poljanah, skrb, ki je kljuvala v srcih, vse, kar jim je vojna sploh nalagala, je pregnalo nekdanjo apatijo, požvelo temperament, ogrela čute in zbudilo tisoč in tisoč misli. Izmed vseh ver, ki so se kdaj porodile iz ljudskih zmot, je najbolj zgrešena ta, da postane iz množic zopet tovarna živina, za katero nima vojna nobenega pomena več, odkar je minila. Iz ljudi niso postali sami filozofi in nezmotljivi učenjaki, ali postali so drugi ljudje, ki imajo, če že ne popolne zavesti, pa vendar mogočno povečano slutnjo človeške vrednosti in zahtevajo njeno priznanje — ne le zapisano na kosu papirja temveč v dejanju.

Rusija s svojim boljševizmom ni edina dežela, v kateri se je izvršil veliki preobrat ljudskega mišljenja. Le najnevarnejša samoprevara si more sugerirati, da je proletariat v drugih deželah še tak, kakr-

šen je bil pred vojno. Iz take napačne predpostavke se ne more izleči nič drugega, kakor nepopisne nesreče. Že jih je doživel svet, zadnje čase celo vrsto; le odkrito priznanje dejstev in logično izvajanje nujnih posledic more preprečiti še več podobnih in nemara še strašnejših.

Na raznih mestih bi se bilo treba resno ozirati na to, v Parizu zboruje diplomatska konferenca, ki pripravlja bodoči mir. Oči vsega sveta so se upirale v palačo na Quai d'Orsay, ko so se tam zbrali zastopniki vlad; usodno znamenje pa je, da zamira boljbolj zanimanje za konferenčno delo, namesto da bi rastlo. Vzrok pomnožujočega se indiferentizma pa je ta, da se širi vsepovsod razočaranje. Narodi so pričakovali od tega zbora epohalno delo. Ljudstvo na vseh straneh je mislilo, da ustvari konferenca nekaj velikega, nekaj popolnoma novega; upalo je, da se položi tam temelj za svet demokracije in pravičnosti. Ker je za nova dela treba tudi novih sredstev, je čakal svet na nove demokratične metode, po katerih se bo zborovanje svobodnih narodov razlikovalo od starih diplomatskih konventiklov.

Sedaj postaja jasneje od dne do dne, da mineva iluzija in na njeno mesto prihaja mnenje, da je tudi v Parizu le konvencija ljudi, ki mislijo danes, kakor so mislili predvčerajšnjem, ki se obdajajo s skrivnostno meglo, se pripravajo za egoistične želje, krpajo, namesto da bi ustvarjali, barantajo, namesto da bi uveljavljali pravičnost, in skrivoma računajo, kakšne dobičke bodo jutri vlekli iz današnjih pogodb.

Na dan prihaja resnica, da je v Parizu le malo velikih mož, a mediokritete se bojujejo za prvenstvo. Veliki duhovi stopajo z velikimi idejami na plan in svetloba oploduje njih setev; mali talenti vidijo cilje le v tesnem krogu, iščejo zaveznike s kupčijami in skrivajo svoje delo, ker jim nedostaja velikega poguma za javno kritiko.

Bilo bi usodepolno, če bi narodi definitivno prišli do mnenja, da se jih ne tiče, kar se vrši v Parizu. Brez sodelovanja narodov in sporazuma z narodi se ne more dandanašnji ustvariti nič trajnega. Česar narodi ne odobre, to ne bo zanje imelo veljave. Indiferentizem napram delu v Parizu ne pomeni nič drugega, kakor utrjujočo se misel: "Delajte, gospodje, kar hočete; kadar pridemo mi, storimo, kar bo nam prav!"

Diplomatski gospodje si ne bi mogli dati slabšega izpričevala, kakor če ne bi razumeli, kaj to pomeni. Ali če bi razumeli, bi morali popraviti napake, nedvomno storjene, dokler je še čas. Slišali so nekoliko svarilnih besed, izrečenih uljudno, ali določno; slišali so newyorški govor predsednika Wilsona, pariški govor državnega tajnika Lansinga, resolucije bernske konference, opomine velikih delavskih federacij. Vprašanje je, ali imajo dovolj dobre volje, da jih razumejo in se ravnajo po njih. Nobeden izmed vseh nima želje, da se razblinejo vsi odnošaji sveta v kaos in da skoči človeštvo z obema nogama v temo. Vsa svarila so izrečena z najboljšimi nameni; ali svarila je treba vpoštovati, dokler je čas in zamude nastajajo prej, kakor se večasi misli.

Če se ozremo po posameznih deželah, opažamo tudi tukaj usodepolne zmote zlasti na področju socialnega vprašanja. Majhno ceneno ima iskanje hujska čev in drastični zakoni za potlačanje razburjenosti, kadar je nezadovoljnost splošna. Socialni nepokajni delo agitatorjev, temveč posledica razmer, ki so močnejše od vsakega govornika in pamfletista. Tisti, ki najglasneje zahtevajo ukrepe proti boljšeizmu, ga sami najbolj vzgajajo, kajti kadar spoznavajo mase, da se zoperstavlja vsem njih zahtevam grožnja in sila, izgube zaupanja v uspešnost legalnih sredstev in velike besede radikalizma jim postajajo zadnji evangelij.

Vojna je izpremenila tudi delavca. Vdihnila mu je vero v demokracijo in najbolj nevarno bi bilo ubiti to vero. Današnji delavec ve, kakšen faktor je bil v dnevih največje krize. Tako hitro ne more pozabiti, da so ga klicali v zakope, da so iz njegovih rok jemali municijo, da so nanj apelirali za skrajno napetje produktivne moči. Še done v njegovih ušesih kliči, da je zmaga odvisna od kvalitete njegovih šrapnelov, od množine premoga, ki ga producira, od hitrosti, s katero dogotavlja ladje, od točnosti, s katero vodi vlake. Slišal je, da se vodi vojna zanj in za njegove, in sedaj vprašuje: Kako je z menoj in s mojimi? Izza vseh nevarnosti, ki jih je bil sprejemal, zahteva sedaj varnosti zase in za svoje. Ker se je povečala njegova samozavest, odklanja darila in miloščino pa zahteva pravico.

Ta kliče se mora slišati in le njega iskreno vpoštovanje more preprečiti socialne katastrofe, pa napoljati neizogibno delavsko gibanje v strujo progresivnega socialnega razvoja, ki je gotovo, da doseže svoje pravične cilje brez katastrof.

Apeli dobe so glasni. Slišati jih je treba in razumeti je treba njih pomen. Storiti prostovoljno, kar se mora zgoditi, je v takih velikih časih edina zdrava, pametna taktika.

Demokracija.

Demokracija je prišla v modo. Govori se o njej in piše, in celo umetnost, ki se kaj nerada sprijami s predmeti političnih bojev, ji naklanja svojo pozornost in išče v njej oplojevalnih idej. Ali česar se polasti moda, je v nevarnosti, da postane vsakdanje in izgubi pri tem svojo vsebino. Če bi bilo na svetu toliko demokracije, kolikor je besed o njej, bi bilo človeštvo na najbližji poti v zlato dobo, od katere je pa še tako oddaljeno kakor želja od izpolnitve.

Dobesedno pomeni demokracija vlado ljudstva. Ali stvar mora imeti tudi svoj namen in smisel. Če vlada ljudstvo, se more razumno sklepati le to, da bo vladalo sebi v prid. Tudi to pa je mogoče, kadar spoznava ljudstvo svoje prave koristi in ve, kako jim najbolje posluži. Nezavedno ljudstvo z najbolj demokratičnimi pravicami si lahko ustanovi najokrutnejšo avtokracijo in si utegne napraviti več škode kakor najabsolutnejši despot, če izrablja svojo moč pošteno in idealno.

To dejstvo so pogostoma izkoriščali advokati raznih avtokracij, povdarjajoči vsakovrstne napake

demokracij in izvajajoči iz njih potrebo "pastirjev" za "črede", ki so nesposobne za pametno uravnavanje svojega življenja. Ali kolikorkoli je ta sofistika zapeljiva, je vendar zlagana. Človek, ki ima v svojih rokah absolutno moč, stori z njo seveda lahko nemansko mnogo dobrega, če ima voljo in sposobnost za to. Ampak kaj, če noče? Kaj, če je egoizem njegova glavna lastnost? Kaj če je povrh še brutalen in okruten, ali slaboumen ali pa blazen? Sicer ni baš vsak monarh zrel za norišnico, da si jih je mnogo bolj spadalo tja, kakor na prestol; pa tudi od duševne normalnosti je še zelo dolga pot do ženialnosti in najvišje plemenitosti; neka doza sebičnosti je pa z vsakim bitjem neločljivo spojena, in čim večja je prilika, tem večja je tudi zapeljivost egoizma. Nauk o dobroti avtokratičnih sistemov bi moral predpostavljati, da je vsak despot od Boga izbrana izjema, po nebeški previdnosti obdarjena z vsemi dobrimi lastnostmi in postavljena visoko nad ostalo človeštvo.

Ker pa tega ni in nam kaže zgodovina baš nasprotno zglede, je avtokracija največja loterija, v kateri je skoraj nemogoče zadeti. Na slepo srečo pa ne more človeštvo postavljati svoje usode, in zato se ne more na milost in nemilost izročiti vladi posameznikov, določenih le po rojstvu ali po kakšnem drugem slučaju.

Nesposobnost avtokracije, da bi skrbela za resnično blaginjo ljudstva, je vodila do neštetihih revolucij, katerih rezultat je bil v splošnem ta, da je absolutizem delal razne koncesije. V krizah, v katerih se neodgovorna despotija ni mogla vzdržati, so se iskale "srednje" poti, da bi se zadostilo "pravici" vladarjev po božji milosti in zahtevam ljudstva. Meh naj bi bil poln, pa vendar ne napet. Bila je igra za nemogoč uspeh. Vpeljavali so "konstitucionalne" monarhije, v katerih je imelo ljudstvo ali pa vsaj nekateri sloji na papirju vsakovrstne pravice, ki so se pa izkazovale za ničeve, če se je z lučjo posvetilo nanje. Rusija, Nemčija, Avstrija in druge konstitucionalne dežele so zelo razločno izpričale, da potegne ljudstvo pri takem paktu z absolutizmom vedno krajši konec. Konstitucija v monarhiji je navadno le krinka avtokracije in prav zadnja leta so razkrila vsemu svetu nevarnost te umetne kombinacije. Obenem so najbolj praktično, če tudi skrajno krvavo dokazale potrebo demokracije.

Toda odstranitev kraljev in cesarjev še davno ne pomeni demokracije. O vladi ljudstva ne moremo govoriti nikjer, koder je iz kakršnihkoli razlogov le avtokracija posameznika nadomeščena z avtokracijo skupin; posledice za ljudstvo so pa v obeh slučajih enako slabe. Koristi ljudstva se morajo zamenjati, kajti tudi skupine so egoistične, in če imajo moč za to, ni pričakovati od njih drugačnega kakor sebičnega ravnanja.

Vsa črta zgodovinskega razvoja gre za ustanovitvijo neskaljene demokracije; ali dosežen ni ta cilj še nikjer. Pač je v nekaterih deželah več, v nekaterih manj demokratičnih institucij; ali vse to še ne pomeni resnične demokracije, katere ljudstvo v nekaterih krajih ni moglo, v drugih pa ni znalo dobiti. Semtertja se rabi izraz "demokracija" figu-

ralno, da se z njim označi ne absolutno, ampak obstoječe relativno nasprotje napram avtokraciji. Pogostoma se pa govori o demokraciji sugestivno, z namenom, da bi se utrdila slepa vera v nekaj, česar ni. Prav teh poizkusov je sedaj brez števila, ker se vladajoče skupine boje, da bi ljudske mase spoznale resnični položaj in zahtevale realno pravico namesto fikcije.

Oziraje se po raznih republikah, ki veljajo za nasprotje avtokracije, opažamo, da so skoraj povsod na krmilu ljudje, ki zastopajo interese jasno očitanih manjšin in da so širši sloji narodov zapostavljeni prav tam, kjer je življenje najbolj občutno, predvsem v svojem materialnem položaju.

Če ima demokracija namen služiti interesom vsega ljudstva, bi morala začeti baš pri materialnih razmerah. Njeno prvo vprašanje bi moralo biti: Kako naj se organizira narod, da bo za njegovo blaginjo najboljše preskrbljeno. Materialne razmere so podlaga vsega blagostanja, in kjer ni temelja, ne more biti trdne in varne stavbe.

Smisel demokracije je v tem, da stoji ljudstvo nad vsem ostalim. Ne da bi bil posameznik, kakor se včasih modruje, ničla. Celota se sestavlja iz posameznikov in zato jih ne more prezirati; ali interesi splošnosti gredo pred interesi posameznika in omejene skupine. Le tako je mogoče vsem delom zagotoviti enake pravice.

Demokracija mora biti družba za pospeševanje skupnega blagostanja, in ker je vse življenje najbolj odvisno od kruha, je za pravo demokracijo vprašanje vseh vprašanj: Kako se organiziramo, da bomo predvsem imeli vsi dovolj kruha in da dosežemo ta cilj z najmanjšim naporom?

Na to vprašanje ni dosedanja družba praktično odgovorila; in ker ni rešila začetnega vprašanja, tudi ni mogla razvozlati nadaljnih: Kako dobimo dovolj oblek, kuriva, zdravil in sposobnih stanovanj, šol, knjižnic, gledališč, igrišč, koncertnih dvoran, akademij? Brez moči stoji pred uganko, kako postaviti na vsako mesto najbolj sposobno osebo, kako najti in vzgojiti talente, kako se obvarovati duševnih izgub in kako najbolj razširiti in izgladiti cesto kulture.

Vprašanje demokracije je socialno vprašanje in le socializem daje odgovor nanj. Enakopravnost se pričinja pri enakih materialnih pravicah in dokler ni rešen ta problem, visi tudi politična, verska, narodna, kulturna enakopravnost v zraku.

Kapitalizem in demokracija se ne moreta združiti, kajti kapitalistične uredbe izključujejo gospodarsko enakopravnost. Pač ima ljudstvo tudi v kapitalistični družbi lahko gotove pravice, ki se imenujejo demokratične, na primer splošno volilno pravico, tiskovno svobodo, referendum. Ali kjer je to doseženo, je demokracija na pol poti, in omenjene pravice ji lahko služijo kot sredstva za dosego nadaljnih, ne morejo se pa smatrati za cilj.

Od ljudskega spoznanja in razumevanja je odvisno, kako rabi ta sredstva. V Ameriki se jih doslej ni znalo kaj uspešno posluževati, sicer se ne bi moglo ob vsaki priliki pritoževati, da je zapostavljano, od svojih izvoljencev prezirano, od kapitalistov iz-

koriščano, od profitarjev odirano. Ljudstvo ima moč, da bi izvolilo ogromno večino zastopnikov, ki bi ga razumeli, zastopali njegove prave interese, organizirali produkcijo za ljudske potrebe in jo postavili pod ljudsko kontrolo. Doslej pa ni to ljudstvo še nikdar porabilo svoje pravice, in dokler ne stori tega, ne more imeti dejanske, popolne demokracije.

Kako privedi ljudstvo do tega, da spozna svoje interese i nse potegne zanje, je vprašanje organizacije, ki more izvršiti svojo nalogo, kadar je ljudstvo res zbrano v njej. Organizirati ljudstvo za njegove smotre je prva demokratična naloga.

Isador Ladoff

Gradba socializma.

(Iz knjige | The passing of Capitalism.)

Prvi socialistični misleci ne pričakujejo nobenega prenatrženega prehoda iz sedanje kapitalistične države v socialistično družbo vsled ljudske revolte ali splošnega gospodarskega razsula. Nič preveč ne idelizirajo proletarijata kot stvarjajočega družabnega faktorja, ki bi bil pripravljen na čudeže konstruktivnega dela, če se mu poda po nasilnem preobratu enaka prilika. Zgodovina ne podpira mnenja socialistov stare šole, da mora kapitalizem takorekoč mehanično priti do pogina in da ga mora mehanično nadomestiti socializem, tudi če ni zavednega stremljenja v gotovem delu družbe, da se dela v tej smeri. Zgodovina je veliko bolj bogata zglede, da so se civilizacije, ki so trajale tisočletja, razpadle kakor prah in so bile pod pritiskom socialnih in gospodarskih nasprotij nadomeščene z barbarizmom. Socializem lahko obvaruje našo moderno civilizacijo take usode, če se zavedno vbrizgava in skrbno vzgaja sredi kapitalistične družbe, ne pa drugače. Izpremembe kapitalistične države v socialistično se lahko doseže večalimanj stopnjema. Socializem mora takorekoč vrtati v sedanjo družbo, prepojititi ves njen sistem, dokler je ne obsorbira in napravi novi red.

Tako pojmovanje socialističnega družabnega procesa ne daje prostora optimističnemu fatalizmu, ali da se poslužimo utopistične fraze — revolucionarstvu, ampak vodi v trajno časovni delo za progresivno uresničevanje socialističnega ideala. Neprijetne sanje o bodočem tisočletnem kraljestvu, ne prazna frazeologija revolucionarne vrste ne more pomagati naprednemu socialistu, ki se zaveda važnosti in namena naloge pred sabo in velike odgovornosti, ki je s tem spojena. Začeti moramo z uresničevanjem naših idealov, kolikor nam dovoljujejo naše moči, v naši dobi, v sedanjih družabnih razmerah. Če ne dosežemo takoj veliko, položimo vsaj temelje, na katerih zgrade bodoče generacije sijajno stavbo socialistične družbe.

Fanatiki in revolucionarni frazisti lahko gledajo negibčno na naše početje in iztresajo svoj ničvredni humor, zasmehovanje nas kot 'reformatorje'. Lahko kriče o nekompromisnem stališču napram sedanji družbi. Naše delo in uspehi tega dela bodo naša obramba.

Vse zrelo za družabni preobrat?

Socializem v svojem jedru pomeni industrialno demokracijo; demokratično upravo v proizvodnji in razpečavanju izdelkov in vseh atribucij, ki so s tem v zvezi. Izvršitev tega mora priti — tako je socializem vedno naglašal — potom politične in industrialne akcije. S politično in industrialno akcijo gre vsporedno politična in industrialna izobrazba. Brez te izobrazbe in organizacije si socialistično delavstvo ne more predstavljati uresničenja socialističnega programa, realiziranja industrialne demokracije. Vsled vednega in vednega povdarjanja o tem vprašanju v socialistični literaturi in časopisju, da za to izobrazbo ni nobenega nadomestila, vsaj ne v deželah, kjer si je delavstvo priborilo glasovnico, bi človek mislil, da je moralo to vprašanje postati jasno slehernemu socialistu. Vzlic temu se slišijo danes glasovi (včasih so se taki glasovi slišali le od strani anarhistov), da se da to doseči v izrednem času kakršen je danes, po bližnici, in da ni res, da je za izvedbo industrialne demokracije treba organizacije in take izobrazbe, kakršno so socialisti vedno povdarjali.

Za prisposodbo se jemlje kar na kratko Rusija, pa se prikazuje, kakor da so družabne razmere in ljudska duša podobne kamnu, ki ga je treba le pobrati, deti v fračo, pa vreči vse skupaj direktno v demokratično industrialno družabno formo.

Historični (ne histerični) socializem uči, da se vsi nasilni družabni pojavi kakor vojne, štrajki in vstaje posledice sodobnega gospodarskega sistema družbe, porodni krči stare, preživljajoče družbe, v katere telesu se giblje novo življenje, pripravljajo se za porod. Zlasti velja to pravilo za vstaje in notranje gospodarske nemire v deželah. Ta porod se lahko pospešuje ali pa zadržuje; lahko se preveč pospešuje ali pa preveč zadržuje. Kadar se preveč pospešuje ali preveč zadržuje (kar ni odvisno vedno od delavskega razreda samega), je porod nenormalen in ima zle posledice za novorojenčka, kajti v prvem in v drugem slučaju nastopi reakcija. Določati, kdaj je proletarijat — v tem slučaju zarodek — zrel za družabni preobrat, to je kdaj naj izvrši končni sunek in nastopi svoje življenje, kakor pišče, ki se izvali iz jajca, ni mogoče. Socializem uči, da se to zgodi, kadar dozore razmere za to. K tem razmeram spada tudi delavska izobrazba. V to svrhu so socialisti v vseh industrialno in politično razvitih deželah vodili pregled svoje politične in gospodarske moči. Na ta način so spoznavali svojo zrelost, ki je bila zaeno merila, koliko dela je izvršenega in koliko ga je treba še izvršiti, d bo izvedba končnega programa mogoča. Te vrste pregled je vodil in še vodi proletarijat v Franciji, Angliji, Nemčiji, Švici, Italiji, Španiji, Švedski, Danski, Srbiji, Norveški, Bolgarski, Portugalski, Holandiji, Ameriki in vseh tistih deželah, ki so spadale v okvir nekdanje Avstrije.

Izjema v tem oziru je bila Rusija. Iz te dežele ni bilo mogoče dobiti o delavskem gibanju nobenih zanesljivih podatkov. Kar je svet vedel o ruskih delavskih razmerah, je bilo to, da je bilo kakor po dru-

gih deželah potlačeno, politično in gospodarsko brezpravno in da se na tihem pripravlja za revolucijo. Poleg tega je bilo svetu znano, da ni šol v Rusiji, da je dežela pretežno agrarna in da so s carskim režimom nezadovoljni tudi krogi, ki hrepene po razvitku industrije, po razvoju kapitalizma, in da so vsled tega pripravljani podpirati vsako gibanje, ki bi vrglo fevdalni sistem. Skratka: V Rusiji je vladala duševna, gospodarska in politična tema — in v tej temi je vrelo. Kako se bo vse končalo, ni bilo mogoče vedeti, ker je bil vsak pregled o zrelosti ene ali druge stranke, ki so delale na tihem, le ugibanje. Sodba mnogih je bila, da ima prva uspešna revolucija, ki pride, vreči fevdalni sistem, dati ljudstvu politično svobodo in šole ter organizacijo industrije, to, kar je bilo uvedeno zadnjega pol stoletja v zapadni Evropi. V teh inštitucijah bi delavstvo po svoji moči zastopalo svoje interese in se pripravljalo, medtem ko bi se dežela organizirala za izvedbo maksimalnega programa.

Toda iz teme je prišlo nekaj družega, nekaj čisto nepričakovanega. Iz nepokvarjene ljudske duše, ki je trpela stoletja pod carsko knuto, se je porodil tak odpor, da je vrgel ne le fevdalni sistem, ampak prezel celo potrebo predpogojev za upostavljenega tega, kar sedaj mislijo, da se je potom druge revolucije doseglo — obliko industrialne demokracije. Nikdar ni poznala ta duša politične akcije, čemu naj si beli glavo z njo sedaj, ko ima navidezno vse v rokah brez nje? Mesto politične akcije in zrelosti je bila izvršena revolucija kljub njej. Tako je bilo razpoloženje in čuvstvovanje ruskega mušika. Iz avtokracije — v avtokracijo. Kakorkoli se je že to izvršilo, moment za ruskega mušika je bil velik, tako velik, da je mislil, da mora njegovo čuvstvovanje presenetiti in zrevelucionirati ves svet, da mora zdramiti za tako akcijo vse tiste, ki so tako potlačeni, kakor je bil pod carskim režimom sam. Če se to izvrši, bo zagotovljena tudi njegova revolucija, če ne, pa je stvar lahko problematična. To so vedeli vsaj voditelji. Toda dobi ljudje so premalo vpoštevali ljudsko psihologijo in metode, ki se jih poslužujejo proletarci v drugih deželah. Pozabili so, da proletariat drugod ne računa toliko s čuvstvom, kakor s svojo lastno močjo, ki raste od dne do dne in o kateri vodi pregled. Pozabili so, da proletariat v deželah, kjer vodi parlamentarno in gospodarsko akcijo, ne mara špekulirati z močjo, čez katero nima kontrole. To je bilo mogoče le v temni Rusiji.

Modrovanje, zakaj je tako in zakaj ni drugače, je dovoljeno, ampak stvari same ne izpremeni niti za las. Da, škoda je, da ni drugače. Ampak tako je. V Rusiji mislijo na zunanjo pomoč. Ali more proletariat izven Rusije dati Rusiji to pomoč? Moralno da. Toliko, kolikor se tiče samoodločevanja naroda. Ampak iz tega ne sledi, da je vse zrelo za družabni preobrat.

Malo pregleda, kako stojimo s to močjo v Zedinjenih državah, bo našim nepotrpežljivcem, ki trdijo, da je že vse zrelo za državni preobrat, morda odprlo oči in bodo sprevideli, koliko dela je izvršenega in koliko ga imamo še izvršiti, preden moremo misliti na izvršitev končnega programa.

Pri zadnjem ljudskem štetju v Zedinjenih državah so našteali 100 milijonov ljudi. Izmed teh je 35 milijonov mezdnih delavcev. Od teh 35 milijonov je gospodarsko organiziranih komaj 4 milijone, ali nekaj nad 8 in pol odst. To je moč leve roke delavskega gibanja v Ameriki. Kako pa z desno ali politično roko? Po zadnji statistiki je v Zedinjenih državah 27 milijonov volilcev. Od teh odpade približno 17 milijonov na delavstvo, 10 milijonov pa na kapitalistični razred in srednje sloje. Volilna statistika izkazuje, da je za predsedniške volitve oddanih poprečno 16 milijonov glasov. To pomeni, da se 11 milijonov volilcev ne udeležuje volitev. Od teh pasivnih glasov odpade poprečno 7 milijonov na delavce, 4 milijone pa na kapitalistični razred in malo buržvazijo. Iz tega sledi, da odda delavstvo pri narodnih volitvah 10 milijonov, kapitalistični in ostali razredi pa 6 milijonov glasov. Sedaj imamo iznajti, koliko glasov odda delavstvo od teh 10 milijonov za svoje kandidate. Statistika nam dokazuje, da je oddalo delavstvo v najboljšem slučaju (to je bilo enkrat za predsedniškega kandidata socialistične stranke) 1 milijon glasov. Poprečno pa je bilo oddanih glasov za delavske kandidate v teku dvajsetih let, to je odkar je delavstvo aktivno v politiki, komaj po 40 do 55 tisoč glasov.

In sedaj bilanca:

Moč leve roke 4 milijone proti 35 milijonom.

Moč desne roke 55 tisoč (pomnoženo desetkrat, da odgovarja zadnjemu volilnemu rezultatu, znaša približno 550,000 glasov), proti 16 milijonom.

To je naša moč, na katero se lahko zanašamo. Ali kaže ta moč, da je vse zrelo za družabni preobrat? To si lahko pač vsak sam izračuna.

Vzlic temu se slišijo glasovi, da je že vse zrelo za družabni preobrat. Kako pa? Ali je socialističen nauk, da mora priti osvoboditev delavstva potom delavstva samega, izgubil svojo veljavo? Ali naj sprejmemo v bodoče načelo, da je vse, kar je potrebno za družabni preobrat, le čuvstvovanje, nad katerim ni treba voditi nikake kontrole? Ali naj vlada mesto razuma v bodoče le čuvstvovanje? Če je tako, potem je bilo vse socialistično gibanje, socialistično organiziranje in izobrazba zgrešena. Iz tega bi imelo slediti, da je življenje samo nekakšna čuvstvena blodnja, ki se ne da obrniti na boljše potom razuma in prevdarnosti. Socialističen nauk odklanja ta fatalizem. Čuvstvovanje je v gotovih časih pač razumljivo in se da razlagati, toda opravičiti ga kot nadomestilo izobrazbe, je nedopustno. Čuvstva so v družabnem preobratu lahko velik faktor, toda le tedaj, če so ta čuvstva kontrolirana; vsaka druga čuvstva postavljajo stvar proletariata na kocko, ker se dajo tako nekontrolirana čuvstva zavesti od intrig, ki služijo lahko reakciji. Posebno sedaj, v času rekonstrukcije, potrebujejo socialisti več treznih glav in prevdarnosti, kakor kdaj poprej.

Kdor želi socializmu po vsem svetu resničen uspeh, bo podprl svoje čuvstvo zanj s tem, da pridobi v delavske, politične in gospodarske organizacije elemente, ki spadajo v delavski razred in tako pospeši moč, ki je še slaba in od katere je delavska stvar odvisna. Pot v socialistično družbo drži naprej

— ne nazaj. Ruske razmere se za izvedbo socialističnega programa po vsem svetu ne morejo prenašati kot elastičen klobuk. V Rusiji proletariati ni imel glasovnice, da odloči z njo svojo usodo. V Ameriki jo ima. In kadar bo zrel za to, jo bo odločil. Druge poti ni. Precej dela nas torej še čaka, da bo delavstvo res zrelo za svoje naloge, ki imajo priti in katere opraviti ne more zanj noben drug razred. — Naprej z organiziranjem, naprej za socialistično izobrazbo!

Drskar.

Leninov strah in up.

O ruskih rečeh je v tujini jako mnogo indirektnih, ali prav malo direktnih vesti, in tisti, ki kontrolirajo poročevanje, se vdajajo veliki zmoti, da je to koristno. V resnici bi bilo edino koristno pomagati ljudstvu povsod do spoznanja popolne resnice. Zatajevanje in izkrivljanje dejstev ne more nikdar imeti dobrih posledic in baš vojna je bila tudi v tem oziru poučna. Nemški vladi se je v največji krizi posrečilo s svojimi lažmi zapeljati večino ljudstva v vero, da se Nemčija le brani. Danes ni o tedanji nemški vladi ne sluha ne duha, toda dežela je izročena besni civilni vojni in krvavi iz tisočernih ran. Lincolnove besede, da ni mogoče vseh ljudi vse večne čase imeti za norea, postajajo vsak dan resničnejše in tisti, ki namenoma širijo temo, pripravljajo največje nevarnosti.

Ljudje imajo lahko različne nazore in različna stališča, ali tistim, ki imajo povrh tega tudi poštene namene se z lažnjivim poročanjem onemogoča objektivna sodba, ki je pogoj vsakega smotrenega, plodnega in zlasti demokratičnega dela. Kadar začno ljudje spoznavati, da so sistematično varani, je naravno, da slišijo najrajši tiste besede, ki najbolj ustrezajo njihovemu gnevu in srdu, pa se nagnejo k skrajnemu radikalizmu, ker je tedaj njihovemu duševnemu stanju najbolj primeren.

Tudi o Rusiji bi bilo treba vedeti resnico. Rusija je velik problem; tega ne more utajiti nihče, pa naj bodo njegove simpatije na katerikoli strani. Brez poznanja dejstev se pa ne more reševati noben problem, in če niso vse besede o demokraciji popoln humbug, tedaj je potrebno, da pozna ljudstvo dejstva.

Prav iskreno pozdravljamo zaradi tega sklep bernske socialistične konference, da se pošlje komisija v Rusijo, ki naj preštudira ondotne razmere. Od te komisije se sme pričakovati poročilo, ki poda vendar jasno sliko.

Medtem je pa vendar treba porabiti druge vire, da se ne ostane popolnoma v temi. Majhen donesek doprinašajo švedski socialisti, ki uživajo ugodnost, da so vsaj bližji Rusiji. Član njihove stranke Puntervold je bil v neposrednem stiku z Leninom in je podal dopisniku chicaške "Daily News" naslednje poročilo o Leninovih izjavah:

"Ni povsem nemogoče — je pravil Lenin — da se pripravljajo nasprotniki za veliko intervencijo spomladi; stvar je verjetna.

Kar se tiče agrarnega vprašanja, smo napravili tri skupine. Prva je sestavljena iz kmečkega proletariata, ki prodaja svoje službe kot prej. Druga skupina je sestavljena iz malih, tretja pa iz bolj premožnih kmetov. Zadnji so naravno besni na nas, ker smo jim vzeli zemljišča; ali nji hopozicija je že strta. Posedujoči kmetje so v negotovem položaju. Seveda so nasprotniki žitnega monopola in zahtevajo svobodno izmenjavo svojih pridelkov.

Na deželi primanjkuje blaga, po mestih pa živil. Naš gospodarski položaj je zelo nevaren. Tudi vprašanje premoga je kritično, toda ker smo se pred kratkim zopet polastili premogovnih okrajev, imamo upanje, da se zboljša. V drugih razmerah se položaj ne bi mogel vzdržati."

Puntervold je vprašal:

"Ali mislite, da se more velik narod, kakršen je ruski, razviti brez tiskovne svobode?"

Lenin je naglo odgovoril:

"Mi mislimo, da pomeni takozvana tiskovna svoboda le pravico srednjih in visokih razredov, da se delajo norea iz ljudstva in mu pripovedujejo laži. Srednji in visoki razredi so lastniki vsega časniškega kapitala, tiskarn, papirja in samih časopisov. S tiskom v svojih rokah lahko kontrolirajo javno mnenje. Naše stališče je: Časopisje za proletariati, in nič za druge. Kadar bo civilna vojna končana, in bo kakšna stranka ali pa gotovo število ljudi, ki imajo enake nazore, hotelo svoj list, mislimo, da jim bomo dali prostor, tiskarno in papir na razpolago. Ali sedaj smo osredi velike civilne vojne in dovoliti tiskovno svobodo, bi pomenilo prav toliko, kakor razglasiti, da je civilna vojna zaključena pred koncem. Priznali smo že stranko menjševikov in njih list "Vpered", ki prihaja iz Moskve sem. V kratkem, mislim, priznamo tudi socialne revolucionarje in opozicionalnim časopisom bo dovoljeno izhajati po tem, kakor pridejo njih stranke k naši stranki in kakor bodo lojalno sodelovale z nami. Civilna vojna je civilna vojna in si predpisuje svoje lastne zakone. Stvari stoje enostavno tako: Ali vlada proletariati, ali pa kapital. Srednje možnosti ni nobene. Če je kdo nezadovoljen z našim diktatorstvom, mu pravim: Pojdi v Sibirijo pa pogledj, če je diktatorstvo tam boljše, mi ti pa damo drage volje potni list.

Nobena dežela na svetu ni v svetovni vojni toliko pretrpela, kakor Rusija. Koliko milijonov Rusov je bilo žrtvovanih v interesu kapitalizma! Pred vojno sem pravil, da se iz svetovne vojne razvije civilna vojna. Neki nemški general je odgovarjal, da je to steklina, toda uničenje kapitalizma ni mogoče brez civilne vojne.

Dasi nisem o stvari natančno poučen, mislim, da je norveških milijonarjev desetkrat več kakor pred vojno. Ali mislite, da bi kapitulirali, ne da se potegne sablja? Zakaj je bilo tekom vojne ubitih deset milijonov ljudi, preden se je dosegla zmaga? "Vojna do zmage", je bilo napisano na nekem praporu v dabi Kerenskega. "Vojna do zmage nad srednjimi in višjimi razredi", je bil naš važni delavski dodatek. Tukaj imate reč. To je, kar moramo razglasiti — popolno oboroženje proletariata in razoroženje buržvazije. To je naše geslo. "Črtajte besedo razorože-

nje iz programa vaše stranke", sem svetoval voditelju švedske socialistične levice Hoeglundu. Odvrnil se je od mojega nazora, ali sedaj ga odobrava."

"Kakšno je vaše stališče glede na prehod od diktatorstva k demokraciji?" je vprašal Puntervold.

Na to je odgovoril Lenin:

"V svojem predlogu k dnevnemu povelju za zbor sovjetov, ki je sklican na dan 10. marca, in je pravkar natisnjen, pravim, da se bo po preteku golove dobe, kadar bo delavska večina zagotovljena, lahko govorilo o splošnih volitvah in o pravicah glede na zastopstvo sovjetov. Diktatorstvo moramo vzdržavati v redu, da ostanemo absolutni gospodarji nad srednjim in višjim razredom. Če ne pridejo sovražniki srednjim razredom na pomoč, bo naša zmaga v kratkem popolna."

V razmerah, kakršne so, je že tako poročilo zanimivo, dasi pušča še mnogo mnogo važnih reči nejasnih.

Leninove besede obsegajo marsikaj uvaževanja vrednega. Ali v njih so tudi velike zmote, ki jih Lenin v svojem fanatičnem optimizmu morda sploh prezira, dasi je jasno, da obhajajo tudi njega véasi dvomi.

Da bi se moglo govoriti o boljševiškem reševanju agrarnega problema, bi bilo treba o njem mnogo več vedeti, nego je doslej znano izven Rusije. Če so Leninove besede točno podane, zanašajo v situacijo še večjo nejasnost. Z delitvijo agrarnega ljudstva v tri skupine ni nič razloženo. In če govori Lenin o skupini agrarnega proletariata, ki prodaja svoje službe kakor prej, bi se moralo iz tega izvajati, da ni vprašanje te ogromne proletarske mase došlo še do nobene rešitve v smislu socializma. O boljševiških agrarnih metodah se je mnogo pisalo, ali vpričo takih Leninovih besed ve človek še manj kakor prej, na kaj naj se zanaša.

V mestih je pomanjkanje živeža, na deželi je pomanjkanje blaga. To pomeni, da se boljševikom še do danes ni posrečila ena najvažnejših organizacij: gotovo ne organizacija distribucije, najbrže pa tudi organizacija produkcije ne. Čemu pa naj proletariat posega po politični moči? Pač zato, da postavi produkcijo in distribucijo na boljšo podlago v prid splošnosti. Da se to boljševikom ni posrečilo, je naravno, ker jim je bilo uničevanje važnejše od stavbe, ker niso imeli moči za pomnožitev in ureditev produkcije, ker jim je celo manjkalo moči za vzdrževanje dotedanje produkcije. To pa potrjuje pravilnost socialističnega nauka, da si mora proletariat najprej priboriti potrebne sposobnosti, in s temi prevzeti produkcijski aparat.

Delavska vlada, ki ne more v najvažnejših zadevah ustvariti zdravejših razmer, ni za dlako boljša od kapitalistične. Uspešna pa bo delavska vlada lahko takrat, kadar bo delavski razred, na katerega se mora opirati, imel vse sposobnosti, ki so potrebne za irvedbo in vzdržanje družabne organizacije. Če ima delavski razred te sposobnosti, pa tudi ni treba tako dvomljivih eksperimentov kakor zatiranje tiskovne svobode, ki ni nič drugega kakor posnetek kapitalistične despotije.

Pač je v tem, kar govori Lenin o kapitalističnem tisku, mnogo resnice. Ampak vse to velja le dotlej, dokler je delavski razred nezaveden. Baš vsegamogočnost časopisja je merilo za zrelost ali nezrelost delavstva. Proletariat, ki pozna svoje interese, ne bo podpiral kapitalističnega časopisja, ampak si bo ustvaril svoj tisk, ki bo tedaj dovolj močan, da se mu ne bo bati nasprotnih tiskovin. Kadar je, delavsko časopisje močnejše od kapitalističnega, je to znamenje, da postaja tudi delavski razred močnejši od kapitalističnega, in tedaj je čas, da prevzame vlado, kar se v tem slučaju lahko zgodi brez tistih strašnih sunkov in žrtev, ki jih je preživela Rusija.

Boljševiški sistem tudi z navedenimi Leninovimi izjavami ni opravičen in socialistična teorija ostaja v popolni veljavi. Organizacija je za proletariat prva, neizogibna naloga. Organizacija je šola proletariata, organizacija je njegova moč, organizacija je izpričevalo njegovega stanja. Pridobivati nove in nove člane za organizacijo, vzdrževati organizacijo politično aktivno, napraviti iz nje visoko šolo proletariata, krepčati delavsko časopisje in z njim nadomeščati kapitalistično, je v resnici najradikalnejše delo delavstva. Če ga opravi, se mu ni treba bati za bodočnost. Ali brez njega ni resnične zmage.

Demagogija in treznost.

Če je kakšna reč popularna, ni s tem še najmanje dokazano, da je tudi dobra. Vse mogoče neumnosti so bile že popularne, tudi zločini med njimi. Osebe, ki delajo to, kar je baš popularno, pa postajajo same popularne. Loviti popularnost pa ni demokratično, temveč demagogično, in kdor dela to proti svojemu boljšemu prepričanju, je nepošten.

Dolga leta je bil na Dunaju Lueger najpopularnejša oseba. Kjerkoli se je pokazal, so mu doneli klic "Hoch!" Ko se je pri otvoritvi lovske razstave peljal nekaj kočij za cesarjem, so se ljudje Franc Jožefu odkrivali, pred Luegerjem so pa kar grmeli hoch-klic. Ali je bil zabiti antisemitizem kaj vreden, ker je bil popularen? Ne; ampak baš zato, ker ni bil nič vreden, je tako lahko postal popularen. Misliti ni bilo treba nič pri njem; ali kdorkoli je prav glasno zabavljal čez žide, je bil prepričan, da ve neizmerno mnogo in da razume vsa vprašanja sveta. Kaj lahko je bilo to. Rotschild ima mnogo denarja, zato so židje krivi vsega zlega. Draginja prihaja od židov, oduševstvo je židovsko, če ne more mali čevljar konkurirati z veliko tovarno, je to zaradi židov, in Dunajčan se je temu tako privadil, da je tudi ob slabem vremenu zaklel "Verfluchte Saujuden!"

Popularno je bilo! Ali pa naj bi bil vsak pameten človek kričal "Hep! Hep!" ker je večina tako kričala?"

Na Slovenskem je bil klerikalizem popularen. Na Hrvaškem je dolgo bila podla gonja proti Srbom popularna. Postati popularen ni nič težkega. Vzemi kakšno geslo, ki močno doni in ga ljudje

radi slišijo, pa trobi to, kamorkoli prideš, in kmalu bož obožavan. Toda le lump dela to proti svojemu prepričanju. Če spozna pošten človek, da se širijo med ljudstvom krivi nazori in nevarna gesla, je njegova dolžnost, da nastopi proti njim, pa magari če ostane povsem sam in če ga blatijo in zapuščajo njegovi najbližji tovariši. Navsezadnje ne zmaga tisto, kar je popularno, ampak to, kar zahtevajo neovrtni zakoni razvoja.

Vselej v abnormalnih časih, ko položaj sam na sebi razburja duhove, postajajo mase pristopne eksaltiranim idejam in izjemnim evangelijem. Širi se duševna pijanost, v kateri vidijo ljudje eno stran, pa popolnoma prezirajo drugo. Čisto podobno je to alkoholni pijanosti, v kateri se slabič nenadoma smatra za močnega in misli, da bo lahko naklestil največjega orjaka. Ali je res njegova moč tako čudežno narasla, ali le njegova domišljija? Ni li v takem slučaju dolžnost treznega-tovariša, da obvaruje pijanega pretepa, v katerem mora biti pobit, pa naj ta tudi zmerja in pljuje okrog sebe?

Sedaj je tak čas, ko je delavstvom treba treznosti, velike treznosti, kajti opojnost strasti, ki se širi po svetu, ga lahko pahne v največjo nesrečo, če se ji vda. Skrbimo za treznost in varujmo se demagogije!

Bernska konferenca.

Bern, 3. februarja.

Na večerni seji je sodrug Mistral (francoska večina) nadaljeval z debato. Upozarjal je delegate, naj se spominjajo, da so se socialisti vseh dežel do zadnjega dneva pred vojno trudili, da bi preprečili krvavi spopad. Francoski socialisti večine si ne žele, da bi bilo vprašanje odgovornosti edini predmet konference. Najvažnejše je to, da se napravi na svetu mir in da izrabi konferenca svoj vpliv v tem smislu. Nadalje imamo na svetu razne revolucije — rusko, nemško, avstrijsko — o katerih mora konferenca izreči svoje mnenje. Francoski večinski socialisti ne mislijo izreči končne sodbe o revolucionarnih metodah, ampak spominjajoči se svoje lastne revolucije hočejo raziskati socialno vsebino teh velikanskih dogodkov, presoditi jih kot celoto in poslati revolucionarnim narodom svoj pozdrav.

Žagovor nemških socialistov.

Wels (nemška večina) odgovarja dosedanjim govornikom in pravi, da so nemški socialni demokrati prišli na konferenco, hoteči prinesiti pozdrav Internacionali in zadostiti davno občuteni želji, da se udeleže skupnega dela. Upa, da pride čas, ko bo mogoče pustiti za sabo vso to grozno preteklost, ne boji se pa odgovarjati na vprašanja sodruga Thomasa, ki je po njegovem mnenju nedosleden, ker bi rad obnovil Internacionalo, obenem pa vtisnil nemški socialni demokraciji pečat sramote na čelo in jo izpodrinil iz Internacionale. Ali ni potrebna enotnost delavskega razreda za delo proti boljševizmu?

Pred vojno niso bili nemški socialni demokrati v vladi in zato niso nikakor odgovorni za vojno in za

politiko vlade. Ali že davno so začeli izvajati socialistične zahteve. Govornik je presenečen, da ni sodrug Thomas, govoreč o dogodkih, ki so vodili do vojne, z nobeno besedo omenil Rusije, dasi sta že Marx in Engels označila Rusijo za največjo nevarnost civilizacije. Ali naj bi bili nemški socialisti razglasili splošno stavko, ko je prišla vojna? Take akcije ne bi bili nezavedni milijoni ruske armade nikdar razumeli. Nasprotno so Nemci vršili svojo dolžnost v vprašanju obrambe naroda.

Kar se tiče napada na Belgijo, so nemški socialni demokrati verjeli Bethmann Hollwegovi izjavi, da je bilo mednarodno pravo kršeno in so določno sklenili, da bodo podpirali popolno obnovo Belgije. Obsojali so tudi zračne napade na London in podmorsko vojno; ali na drugi strani se ne sme pozabiti, da je blokada zaveznikov povzročila v Nemčiji lakoto, vsled katere je pomrlo 700,000 ljudi, ne glede na žrtve iz drugih razlogov.

Pogajanja v Brest-Litovsku so zbudila med nemškimi socialnimi demokrati prvo nado v mir. Ali agresivni cilji so uničili to upanje. Sodrug Thomas je nagovarjal Kerenskijevo vlado, da bi obnovila ofenzivo, ki je potem vodila do boljševizma. Thomas je vprašal, kje so bili nemški socialni demokrati v Brestu. Kje pa je bil on? Nemški socialisti so bili preslabi, da bi bili izsilili izpolnitev razumnih ruskih nad v Brestu, kakor so bili francoski socialisti preslabi, da bi bili izsilili zboljšanje pogojev za premirje, dasi so ti pogoji bolj kruti od vsakega doslej znane miru. Kljub temu smatrajo Nemci Francoze za svoje prijatelje in jim zagotavljajo, da se stari režim v Nemčiji nikdar ne obnovi.

Francosko stališče.

Renaudel (francoska manjšina) ne soglašajo z mnenjem, da ima vprašanje odgovornosti podrejeno važnost. Kakor je sodrug Jaurès napisal, je pregovor "Moja domovina, pa naj ima prav ali ne", največje krivoverstvo na svetu. Scheidemann je pa zagovarjal ta nauk. Wels pravi, da je trpela stradajoča Nemčija. Mi se pa pritožujemo, ker niso nemški socialisti obsodili nemške vlade, temveč so jo podpirali brez odpora in brez nagrade. Tudi Francozi so pomagali svoji vladi do zmage, toda Francija je bila od sovražnika napadena in opustošena dežela.

Govornik čita zapiske o sestanku, ki ga je imel s Herrmanom Muellerjem pred vojno v Parizu, in dokazuje iz njih, da so nemški socialisti obljubili, da bodo glasovali proti vojnim kreditom, ali pa da se vzdrže glasovanja. Francozi so obljubili, da bodo z največjim naporom delali pri vladi, da pritisne na Rusijo, dodali pa so, da bodo glasovali za kredit, če bo Francija napadena. Jasno je dokazano, da so nemški socialisti obljubili, da ne bodo glasovali, pa so vendar glasovali.

Dokazov za odgovornost nemške vlade je cel kup. Govornik pa priznava, da so vodili do vojne še drugi vzroki, kakor zločini kapitalizma in kolonialna poželjivost. Francoski manjšinski socialisti so pripravljani bojevati se proti temu.

Doslej še niso nastale take razmere, da bi kazalo sklicati obširen kongres. Ali konferenca je bila skli-

cana in Internacionala mora razjasniti preteklost, preden more razpravljati o bodočnosti. Glavni problem je moralna pozicija Internacionale. Temeljni uspešne akcije v bodočnosti se morajo položiti že sedaj.

Po Renaudelovem govoru se je konferenca odgodila do drugega jutra.

(Dalje.)

F. V. Krejči:

Naboženstvo in klerikalizem.

KONEC.

Ivan XXII., njegov naslednik, s svojim bogatštvom se ni bil zadovoljen in je začel kupčevati z odpustki, s katerimi je mogel za drage novce dobiti vsakdo odvezo od kateregakoli greha. Da so bili odpustki prvotno samo za bogataše, sledi iz bule same, kjer je določeno da "teh uteh ne morejo biti deležni ubogi, ki ne morejo plačati pristojbine." Te pristojbine so nesle toliko, da je zapustil Ivan XXII. vkljub temu, da je vzdrževal čez 100 vlačug, 33 milijonov dukatov.

V štirinajstem stoletju se začel upadanje papeške moči, k čemur je prispevala predvsem ta okolnost, da so bili papeži v Avignonu pod vplivom francoskih kraljev in živeli zelo samopašno. Radi tega je jela gledati gloriola njihove vsemogočnosti. Vladarji so se jeli smejati njih interdiktom in preklinjanju. Ampak v krvoločnosti, v koji so prekašali marsikaterga poganskega vladarja, so se odlikovali Petrovi nasledniki še zanaprej.

Gregor XI. je preložil papeški sedež zopet v Rim, v veliko veselje Rimljanov, ki so pričakovali zopet obilen denarni prtok.

Gregor XI. je preložil papeški sedež zoran. Pet kardinalov, ki niso hoteli glasovati zanj, je dal mučiti, nekatere zašiti v vreče in vreči v morje, nekatere žive sežgati, zadušiti itd. Ko je vedel rabelj kardinala v mučilnico, mu je zaklical papež: "Muči jih tako, da slišim njih krik." Potem se je čitajoč v breviju sprehajal po dvoru in slastno poslušal vpitje mučenih kardinalov kakor prijetno godbo.

Proti koncu 14. in začetkom 15. stoletja nahajamo vedno dva ali tri papeže obenem, ki se bojujejo za papeško čast, proklinjajoč drug drugega in njegove pripadnike.

Da se napravi žalostnemu moralnemu stanju duhovništva konec, je bil sklican l. 1414 cerkveni zbor v Konstanci. Trije papeži so se pripravili za tiaro: Ivan XXIII., Gregor XII. in Benedikt VIII. Ivan je bil pred izvolitvijo za papeža morski ropar z imenom Baltazar Cossa. Ko je hotel cerkveni zbor razgnati, je bila vložena v zboru proti njemu obtožba, obsegajoča 70 člankov, od katerih pa je bilo na zboru prečitanih samo 54, ker so bili ostali take vsebine, da so se kardinali sramovali dati vse prečitati; 37 prič je potrdilo, "da sveti oče" ni samo kriv nečistosti, preštevovanja, krvosramnosti, sodomije, simonije, roparstva in uboja, ampak da je zapeljal tudi okrog 300 nun, ki jih je potem povišal v opatinje. Lastni nje-

gov tajnik. Dietrich pravi, da je imel papež v Bologni cel harem, kjer je vzdrževal nad 200 deklic.

Cerkveni zbor je izvolil k trem papežom še četrtega, Martina V., ter odstavil Ivana XXIII. Gregor XII. se je dobrovoljno odpovedal, Benedikta pa je dal Martin V. zastrupiti. O tem papežu beremo v tedanjih papeških zgodovinopisih take stvari, da jih na tem mestu ne moremo objaviti. Martin V. je pošiljal križarsko vojsko za križarsko vojsko zoper "krivoverne" češke Husite, a ko ni hotelo biti od nikoder zmagoslavne vesti, se je zjezil tako, da ga je zadel mrtvoud in je vsled tega umrl (1431).

Njegov naslednik Evgen IV. (1431—47) je bil sin papeža Gregorja XII. in neke nune. Zgodovina pripoveduje o njem, da je dal meniha Masija obesiti na strehi Petrove cerkve, ga privezati k vešelom, ščipati z razbeljenimi kleščami meso s telesa, ter mu vlivati raztopljen svinec v rane. "Božji namestnik" pa je celo uro z velikim užitkom gledal trpinčenje.

Tudi Evgenovi nasledniki so bili vse prej nego svetniki. Tako je bil izvoljen l. 1471 za papeža Sikst IV., kateri je slovel že kot kardinal za velikega zapravljiveca, pijanca in nenravneža. Splodil je sina s svojo lastno sestro in je izrabljal svoja dva sina k protinaravnemu nečistovanju. Za drage novce je dovolil kardinalom simonijo. V Rimu je dal sezidati javno hišo, ki mu je nesla letnih 20.000 dukatov.

Njegov naslednik Inocencij VIII. (1484—92) je imel, ko je bil izvoljen, že 16 otrok. Razen z drugimi "slavnimi" deli se je proslavil tudi s svojo bulo proti čarodejkam (1484), v kateri stoji, da hudiči z njimi spolno občujejo. Tedanji ljudje so verjeli "nezmotljivemu očetu" in so jeli sežigati popolnoma nedolžne žrtve.

Po njegovi smrti so izvolili Aleksandra VI., največji nestvor, ki je sedel kedaj na papeškem prestolu. Od 27 kardinalov jih je podkupil 22 in je tako postal papež. Imel je že 4 sine in eno hčerko, ko je postal Kristusov namestnik, in je dobro poskrbel zanje. Ujetega turškega princa Džema je prodal za 200.000 zlatov francoskemu kralju in ga dal nato zatrupiti. Sultan Bajezit mu je bil zato hvaležen, mu dodal še 300.000 zlatov in mu obljubil večno prijateljstvo. Papeška rodbina je živela blaženo rodbinsko življenje. Bratje in oče so spali zaporedoma pri lepi hčerki Lukreciji. Aleksander je splodil žnjo tudi sina, ki je dobil ime Roderik in je bil toraj brat svoje matere ter obenem sin in vnuk svojega srečnega očeta, kateri ga je iz veselja napravil za vojvodo sermontanskega.

Bogate in neljube osebe je znal spraviti Aleksander VI. na ta način iz pota, da jih je povabil k večerji in jih dal zastrupiti s strupom, ki ga je imenoval: Requisiteat in pace. (Počivaj v miru!) Nekoč pa, ko se je hotel na omenjeni način iznebiti kardinala Orneta, je služabnik pomotoma postavil zastrupljeno vino pred papeža, radi česar je umrl v 72 letu svojega "vzlednega" življenja. O krščanstvu ta papež ni imel ravno najboljšega mnenja. Izrazil se je o njem: "Vsaka vera je dobra, najboljša je pa ta, ki je najneumnejša." O življenju v papeški palači

piše njegov ceremonijar Burkard: "Apostolska palača je postala bordel, a to mnogo nesramnejši bordel, kakor more biti kakšna druga javna hiša."

V tistem času je začelo prospovati tiskarstvo. Ker je Aleksander VI. uvidel, da preti od te strani papeški svetovni nadvladi resna nevarnost, je uvedel cenzuro, ki obstoja še dandanes.

Njegov naslednik Pij III. je bil izjemoma plemenit in pošten mož. Hotel je odpraviti vse, kar je bilo v papeški palači nepotrebne, ali zastrupili so ga že isti večer, ko je izrekel svojo namero.

Julij II. (1503—1513) je bil dober vojak a slab papež. Bil je neprenehoma na čelu svoje vojske na vojnah, se vedel kakor turški sultan. V njegovih vojnah je bilo ubitih nad 200.000 ljudi.

Leo X. (1513—1521) je bil učen mož, ki je ljubil sijaj, bogate gostije in lepe dame, katerih je vzdrževal 30 in za ktere je potrošil v 8 letih papeževanja 14 milijonov zlatov. O njegovem verskem prepričanju govore besede, spregovorjene kardinalu Bembo: "Koliko je nam in našim nesla bajka o Kristu, to je znano vsemu svetu."

Hadrijan VI. (1522—23) je pripoznal, da ima Martin Luther, kar se tiče moralične propalosti duhovščine, prav. To pa ni ugajalo njegovi okolici. Umrl je kmalu vsled zastrupljenja. Da bi pa kdo ne mislil, da je bil Hadrijan bogve kakšen svetnik, se mora pripomniti, da je bil pred izvolitvijo veleinkvizitor v Španiji, kjer je dal 1620 ljudi živih sežgati ter obsodil 21.845 drugih k zaplembi premoženja in težkim kaznim.

Klement VII. (1523—34), ki je utekel Nemeem iz Angeljskega gradu proti plačilu 400.000 zlatov je storil to napako, da je izobčil angleškega kralja Henrika VIII. iz cerkve, radi česar pa je odpadla cela država od papeške prestolice in mu nehala pošiljati Petrov novec, ki je nesel dotlej 38 milijonov zlatov.

Pavel III., njegov naslednik, je postal že z 26. leti kardinal, ker je dal svojo lepo sestro Julijo Farnese Aleksandru VI. za priležnico. V svoji kardinalske palači je prirejal najgnusnejše orgije. Imel je obenem tudi 12 priležnic, s katerimi je splodil dolgo vrsto otrok. Svojo mater in sestro je dal zastrupiti. Za veseljni svet pa si je pridobil to zaslugo, da je l. 1549 potrdil pravila Jezusovega reda.

Papež Julij III. (1550—55) je bil sprijen nesramnež. S kardinalom Kresumijem je imel skupno konkubino. Otroke sta vzgojevala na skupen račun, ker se ni vedelo, čegav da je kateri. Šestnajstletnega fanta, svojega čuvaja opic, je povzdignil do kardinalske časti. Nekoč je dal uradno sešteti v Rimu vse javne ženske. Naštelo se jih je nič manj ko 40.000. Sveti otec je dopisoval tudi z neko vlačugo, ki se je javno ponašala s pismi "Njegove Svetosti." V Vatikanu je prirejal divje orgije. Ko so se opili, so se slekli vsi do nagega in s papežem vred plesaje divjali po vatikanskih vrtovih.

Da njegov naslednik Pij IV. ni posnemal Kristusa, priča njegova smrt. Ko je namreč nekoč izpil pri pojedni 12 vrčev vina, je padel pod mizo in umrl.

Pij V. (1566—72), ki je bil prej veleinkvizitor,

se je izražal po svoji izvolitvi takole: "Ket menih sem upal, da pridem v nebesa, kot kardinal sem o tem dvomil, kot papež smatram to za nemogoče." On je bil velik okrutnež in je eden glavnih povzročiteljev glasovite jernejske noči v Franciji, ki je toliko nedolžnih ljudi stala življenje. Sicer pa je ta papež živel tudi na Petrovem prestolu puščavniško življenje in se za ženske ni brigal. Živel je od zelenjave in vode.

Pri svoji izvolitvi je navadno proglasil vsaki papež veliko amnestijo. Sikst V. (1585—90) je hotel delati izjemo in je dal 60 "krivovercev" obesiti. Sovražil je jezuite in je bil zato od njih zastrupljen.

Pavel V. (1605—21) ki je zastonj krotil neposlušne Benečane, je umrl od mrtvouda, ki ga je zadel od samega veselja, ko je zvedel, da so bili krivoverni Čehi na Beli gori (1621) premagani.

Gregor XV. in Inocencij XII. sta bila sovražnika kadilcev in sta to kratkomalo prepovedala. Za svojo družino je porabil slednji 28 milijonov skudov, kar ne priča ravno o evangelski ubožnosti.

Za časa Inocencija X. (1644—55) je vladala njegova priležnica Donna Olympia. Da preskrbi za svoje razkošno življenje potrebnih novcev, je sekularizirala 2000 samostanov, t. j. konfiscirala in prodala je njihova posestva in imetja.

Papeži XVIII. stoletja so bili pod vplivom jezuitov in so vladali po njih načinu bolj z zvijačo kakor z nasilstvom. Tudi svoje privatno življenje so ogrnili v plašč neizvestnosti, kajti začeli so se bati za svoj vpliv, ki je vedno bolj padal.

Benedikt XIV. je potrdil pravila redemptoristov, ki so si stavili nalogo, obvarovati kmečke in delavske sloje od napredujoče prosvitljenosti in mešati pamet starim tercialskim ženiceam.

Klement XIII. (1758—69) je bil najboljši služabnik jezuitov, ali moral je doživeti žalost, da je Francija in Portugalsko izgnala vse člane tega zloglasnega reda in da jih je španjolska vlada naložila na ladje in izkrcala v papeški državi.

Klement XIV. (1769—74) je bil bela vrana med papeži. Preiskoval je tri leta pritožbe zoper jezuite in ko je uvidel, da je ta red za ves krščanski svet krajno škodljiv, je ta red razpustil (1773). Ko je odredbo podpisal je rekel: "Ta podpis me bode stal življenje." In ni se zmotil. Čez leto je umrl po zastrupljenju. K časti tega izjemnega papeža je treba opomniti, da je sodil ljudi samo po pravici in ni gledal toliko na to, je li kdo katolik ali protestant. Sovražil je inkvizicijo in je rešil mnogo žrtev iz njih krempljev.

Pij VI. (1776—99) je bil precej "omejen na duhu." Zato je morai igrati na Dunaju pri cesarju Josipu II. in pri njegovem kanclerju grofu Kaunicu bolj smešno vlogo. Zadnji ga je pustil celo čakati, in papež je moral sam v njegov urad, kjer mu niti ni poljubil roke. Za njegovega časa je izbruhnila francoska revolucija, ki je podrla poslednje stebre papeške moči in slave.

Pij VII., kateri je moral igrati Napoleonu na ljubo zelo klaverno, figurantsko ulogo, je potrdil

zopet jezuitski red, ker je upal, da oni povrnejo papeštvu zopet ono posvetno moč, kakor so jo imeli njegovi srednjeveški predniki, kar se mu pa ni hotelo posrečiti.

Leo XII. (1823—29) je bil izžit posvetnež, velik ljubljenec lepih damic dvomljive časti in dober lovec. Ko je začelo "biblično društvo" izdajati cenene celotne prevode sv. pisma, se je papež zbal in je čitanje celega sv. pisma prepovedal, kakor je prepovedal tudi stavljenje koz. Da napolni blagajne, je proglasil leto 1825 za jubilejno leto.

Pij VIII. (1829—30) je bil velik fanatik. V "Generalnem ediktu svetega oficija" je zapovedal, da mora vsak kristjan pod kaznijo izključitve naznati vsakega, ki se ne strinja popolnoma z dogmami katoliške cerkve.

Papež Gregor XVI. (1831—46) je bil zaljubljen v ženo briveca Papellari-ja, katera se je morala preseliti k njemu v Vatikan, kjer je splodil žnjo 7 otrok. Tudi neka dojlja je morala tolažiti svetega očeta.

Pij IX. (1846—78) je moral dati svojim podložnikom svobodomiselnost, s katero ni hotel in mogel vladati, radi česar je rajši utekel. Ko je prišel s francosko pomočjo zopet v Rim, je preganjal svoje politične nasprotnike s tiransko besnostjo. L. 1850 je bilo zaprto čez 10.000 "političnih zločincev". Da bi šlo usmrčenje hitreje, si je naročil papež iz Pariza giljotino, ki je vzela že prvo leto 1644 osebam življenje. L. 1854 je proglasil Pij IX. dogmo o "brezmadežnem spočetju" in izdal glasoviti "syllabus"; t. j. zbirko prokletstvij, ki zadenejo vse pripadnike moderne znanosti. Ko so bili izdani l. 1867 v Avstriji novi osnovni zakoni o osebni verski, tiskovni in znanstveni svobodi, jih je Pij IX. 22. julija 1868 proklel, in proglasil za neveljavne. Krono svojemu slavnemu vladanju pa je postavil l. 1870, ko se je progasil za nezmotliverga. Posledica tega je bila, da je Avstrija razdrla konkordat in da je mnogo tisoč ljudi izstopilo iz cerkve. 20. septembra pa je udril Vittorio Emanuele v Rim in vzel papežu še zadnji ostanek posvetne moči. Nova italijanska vlada je prepustila papežu vatikanske palače in mu nakazala letnih 3.225.000 lir. Papež pa je kralja proklel, ga imenoval "prokletega roparja", proglasil, da ne prestopi Vatikana, dokler si ne pridobi zopet Rima, in odklonil letno izplačilo treh milijonov lir. Od teh dob so papeži "vatikanski jetniki". Zato se je jelo skrbeti zopet bolj za Petrov novec, tako da je zapustil Pij, ko je l. 1878 umrl, 70 milijonov lir.

V novejšem času se razpravlja v kongregaciji obredov o proglasitvi Pija IX. za svetnika. Proti temu je vložila rodbina Falcioni odločen protest, v katerem dokazuje, da si je papež na roparski in nezakoniti način prilastil fideikomisna (neprodajna) posestva te rodbine, cenjena na 30 milijonov lir.

Leo XIII., toli hvalisani "socialni papež", je polnil svoje blagajne z razpisovanjem jubilejnih let, ter igral mnogo a brez vspeha na borzi. V teh spekulacijah je izgubil več milijonov. Svoje novce je vlagal pri židu Rothschildu v Londonu, kteremu je

zaupal bolj kakor vsem svojim kardinalom. Ko je l. 1903 umrl, je zapustil 40 milijonov lir.

Po njegovi smrti je bil izvoljen za papeža Pij X., pri čigar volitvi je pomagala svetemu duhu avstrijska vlada s protestom proti izvolitvi kardinala Rampolla.

Seveda je bilo v teh vrsticah nemogoče, našteati vse grehe Kristusovih namestnikov. Za to bi zadoščevalo komaj 5—6 debelih knjig, kajti ni zločina, ki bi ga papeži ne zakrivali in ni krivice, katere bi ne bili dopustili. Vkljub temu pa smatra "verno" ljudstvo papeža za svetega in nezmotliverga "božjega namestnika", zbira zanj težko prislužene novce in se pokori njegovim ukazom.

TRŽAŠKI SOCIALISTI O TRSTU.

Iz Tiskovnega urada S. R. Z.

Trst, 17. dec. (Lj. k. u.) — Tukajšnji italijanski socialistični vodja Josip Tuntar je imel z dopisnikom bolonjskega lista "Il Resto del Carlino" pogovor o političnem stališču tržaških socialistov. V pojasnilo tega pogovora je poslal Tuntar listu pismo, v katerem tolmači vsje, oziroma mnenje tržaških socialistov o položaju Trsta in bližnjega ozemlja, kakor so si ga mislili tukajšnji socialisti pred razsulom Avstrije in po zasedbi tega ozemlja po Italijanih.

Glede Trsta izvaja Tuntar med drugim: "Ustanovitev neodvisne države, obsegajoče izključno ali pretežno italijansko ozemlje od levega brega Soče navzdol ob furlansko-tržaško-istrski obali do vstevši Pulja je bila le z nekaterimi nasprotujočimi glasovi predložena po skupščini tržaške socialdemokratske stranke. Ni bila torej individualna iniciativa tega ali onega socialista. Ta ideja se strinja tudi z zahtevom ministra Sonnina do Avstro-Ogrske iz leta 1915 in jo je socialistična stranka odobrila v času, ko so avstro-ogrske armade še trdno stale ob Piavi in je bilo predrzno, izjaviti se javno za ločitev iz državne zveze bivše Avstrije. Cenzura je tedaj trdovratno zapirala vsako tako opazko. — Predlagana republika, ki bi bila pretežno italijanska, torej na noben način ne slovenska, in vse prej kot klerikalna (industrijski centri Tržič, Trst, Milje in Pulj bi bili raje precej socialistični), je bila zamišljena kot naravni privesek Italije in istočasno člen v verigi, ki bi jo vezala s porajajočo se Jugoslavijo. Bila bi sredstvo, da se ohrani nezmanjšana trgovska važnost Trsta in bi bila primerna rešitev, ki naj bi pospešila mir s tem, da bi odtegnila raznim prepirajočim se strankam eno najbolj spornih pokrajin. — Dogodki so odločili drugače. Italijanska narodna edinstvenost je gotova stvar. Želim, da bi iz spoštovanja do pravice saomoodločevanja Italija, oziroma njena vlada našla in imela dovolj moči, da bi se uspešno uprla onim stremljenjem, ki hočejo na vsak način anektirati "vse" pokrajine do demarkacijske črte. Anektirati hočejo torej tudi "izključno ali po veliki pretežnosti" slovenske (ne nad, marveč približno en milijon Slovanov) in še druge pokrajine onkraj te črte. Povzročila bi s tem vsemu italijanskemu narodu in posebno proletarijatu, ki nosi vedno večji del bremen in trpljenja, zelo bridke dneve. — Ali hočejo res, da postane rek "Včeraž z

Italijo proti Nemcem, jutri z Nemci proti Italiji", ki že prihaja iz ust jugoslovanskih politikov, geslo nevarnega iredentizma, ki bo navdahnil ves mladi in krepki narod Jugoslovancev?"

To pismo objavlja list z opazko, v kateri omenja med drugim: "Iz vsake vrste tega pisma izhajata hladnost in rezerviranost onih gospodov (tržaških socialistov) napram narodu, ki jih je z orožjem osvobodil gospodarja, kateremu so bili odkritosrčno vdani. Hladnost in rezerviranost pa dobiva še odsev sovražstva v točki, kjer hoče Tuntar predvidjati veseli dogodek nemško-jugoslovanskega zaveznštva proti Italiji."

Italijani bi bili Tuntarju lahko hvaležni, da jih opozarja na nevarnost. Op. ur.

TRŽAŠKI SOCIALISTI ZA DEMOKRATIZACIJO TRSTA.

Iz Tiskovnega urada S. R. Z.

Trst, 15. dec. (Lj. k. u.) — Tukajšnji socialisti so zahtevali od laške večine v mestnem svetu, izišlem iz volitev leta 1913., z ozirom na to, da število mestnih svetnikov in onih v mestnem odboru ni primerno dejanskemu razmerju med laškimi liberalci in socialisti, naj za prehodno dobo do novih volitev dovolijo socialistom večje zastopstvo v mestnem svetu in mestnem odboru. Po zadnjih volitvah na podlagi laško-liberalnega volilnega reda imajo namreč med 80 mestnimi svetniki socialisti le 7, Slovenci 12 svetnikov; drugi so laško-liberalni. Pogajanja niso imela uspeha. Na skušini socialdemokratske stranke so sprejeli soglasno nastopni sklep: Skupščina socialdemokratske stranke veselo pozdravlja takojšnjo vzpostavitev mestnega sveta po italijanski oblasti kakor tudi primerno zadoščenje za samovoljno razpustitev mestnega zastopstva, ki jo je odredil leta 1915. avstrijski militaristični absolutizem, raduje se, da je narodna edinstvenost med tolikimi krivicami prevrgla tudi krivični volilni ustroj; izraža željo, da italijanska zakonodaja koraka dalje na potu za dosego še bolj demokratične volilne pravice, zlasti z izenačenjem pravic za ženske z onimi za moške; obžaluje, da večina mestnega sveta ne čuti dolžnosti, izjaviti, s kakšno nekompetenco v javni upravi do prihodnjih volitev ni hotela sprejeti predlog socialistične stranke, da bi se imenoval nov mestni odbor in razpustitev mestni svet; izvaja torej iz tega ravnanja večine edino mogoč sklep, povabiti socialdemokratske mestne svetnike, da prepuste vso odgovornost večini in podajo demisijo mestni svetniki. Poročevalec mestni svetnik Pittoni je predlagal v poslednjem stavku, naj socialistični svetniki odreko vsako sodelovanje v mestnem odboru in v komisijah, mestni svetnik Cernintz je predlagal dostavek, enak zgoraj navedenemu, naj socialistični mestni svetniki popolnoma odstopijo. K temu sklepu pripominja socialistično glasilo "Il Lavoratore": Radujemo se, da moremo objaviti to kompaktno manifestacijo stranke. Gospoda (laški liberalci), izvoljeni leta 1913. po avstrijskih sistemih, niso smatrali za svojo dolžnost odstopiti, zato jim je morala socialistična

stranka dokazati z energičnim dejstvom, da med nami in njimi ni mogoče nobeno sodelovanje.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

J. L.: Čudno se Vam zdi, zakaj "Proletarec" ne hvali boljševikov in spartakovcev. To ni čudno; "Proletarec" je namreč **socialistično**, ne pa **komunistično** glasilo. Pravite, da jih kapitalistični listi dovolj zaničujejo. Tega seveda ne moremo izpremeniti. Ampak kako da ne spoznavate, da je razlika med kapitalističnim in našim nasprotstvom **temeljna in načelna**. Kapitalistično časopisje jih napada, ker res prinašajo škodo kapitalistom. Nam pa to ne more zadostovati; za nas je vprašanje: Kaj ima socializem od tega. In odgovor se glasi, da ima **škodo**.

"Proletarec" res apelira na misleče čitatelje, ker se ne more socializem nikdar uveljaviti brez mišljenja, ki je pogoj znanja. Misleči čitatelj pa mora razumeti vsaj to le: Socializem zahteva, da vlada socialistično. Iz tega sledi, da je za socializem potrebna socialistična večina. Dokler te ni, je vsaka beseda o uresničenju socializma zaman. Prva naloga socialističnega gibanja je torej ustvariti to socialistično večino. Na "vlado delayev in kmetov" ne damo kot socialisti prav nič. Če so kmetje kmetovzarji, nima socializem nič od njih, in če pridejo do vlade, ne morejo vladati socialistično. Napraviti iz njih socialiste je pač trdo delo; ali kdor se tega noče lotiti, naj se ne baša, da je radikalec. Prav pri tem težkem delu se pričinja pravi radikalizem.

Ozrite se po Ameriki. Koliko imate tukaj ljudi, ki razumejo socializem, v primeri s tistimi, ki ne vedo ničesar o njem. — Ker spadate med misleče čitatelje, si predložite vprašanje: Na kakšen način bi mogla ta manjšina dobiti oblast v Zedinjenih državah v roke. — Toda napravite iz te manjšine večino; dokažite delavstvu, da doseže svoje pravice, kadar zbere in organizira svoje moči; prepričajte ga, da sicer ni vsegamogočno, ampak da ne more biti brez njega nobene produkcije; uverite ga, da danes pač še ne zna vladati ker pogostoma niti svojih organizacij ne zna prav voditi, da se pa ravno s pomočjo organizacije lahko nauči upravljati — pa bomo na ta način dosegli zavedno in sposobno večino, ki res lahko prevzame vlado v svoje roke, socializira vso industrijo in trgovino in uresniči socialistično kulturo.

Kar se tiče Vaše opazke o počasnosti, je pa tako: Če se človek desetletja bojuje za socialistični ideal, bi bil pač srečen, če bi uzrl novo družbo, preden zatise oči. Ali zaradi svoje nepotrpežljivosti ne sme postati nepošten. Praviti delavstvu, da je že močno, ko še ni, gnati ga v boje, v katerih bo žrtvovano, ne da bi doseglo svoj cilj, obljubovati mu danes, za kar še priprav ni izvršilo, pa je nepošteno.

Socializem ni tako bobneč kakor boljševizem. Ampak nič ne pomaga. Do cilja drži le socialistična pot organizacije, zbujanja zavesti, krepcanja solidarnosti, širjenja izobrazbe in zopet organizacije.

B. R.: Vam se zdi čudno, da — po Vašem mnenju — simpatiziramo z boljševiki, pa jih vendar napadamo. Manj bi se Vam zdelo čudnega, če bi **natančneje**

čitali Proletarca; kajti da ga radi čitate, je vendar premalo. V čemer vidite Vi simpatije do boljševikov, ni nič drugega, kakor da hočemo pravičnost za vse, torej tudi zanje. In da se ne ogrevamo za nobeno vojaško intervencijo v Rusiji, je utemeljeno v načelu samoodločevanja. Če se pripozna vsakemu narodu pravica, da si uredi notranje zadeve po svoje, se more to priznati tudi Rusom. Iz tega nikakor ne sledi, da nam morajo biti ondotne razmere simpatične, sicer bi morali po enakem pravilu sklepati, da nam morajo biti razmere v vsaki državi simpatične, ker zahtevamo samoodločevanje za vsako. Tudi za Španijo in Japonsko n. pr. zahtevamo to pravico, pa nam vendar lahko verjamete, da nam njih monarhizem in še marsikaj drugega ni simpatično. Z ruskimi razmerami ne moremo simpatizirati, ker niso socialistične ne demokratične. Kapitalisti z njimi ne simpatizirajo, ker niso take, kakršne si oni žele. Ali od nas se vendar ne more zahtevati, da naj simpatiziramo z vsem, kar je kapitalistom antipatično.

Za nas so merodajni interesi socializma. Metode, katerih so se boljševiki doslej posluževali, pa niso koristile socializmu; in da ne doživi delavstvo drugod enakih razočaranj, kakor jih je doživelo na Ruskem, je treba upozorjati na napake.

Mi nismo nikdar sodelovali z zborom, ki je pel, da je Lenin plačan od nemške vlade in da dela Trockij za kajzerja. Vedno smo se trudili, da ostanemo pravični. Zato tudi nismo nikdar trdili, da niso boljševiki storili nič dobrega. S tem pa vendar ni opravljeno vse. Glavno vprašanje je, kako uspeva pri njih početju socializem. Nikar ne mislite, da se zanašamo na poročila kapitalističnih listov in da verjamemo vse, kar se tam poroča. Malokje boste našli v tem oziru toliko previdnosti kolikor v "Proletarcu". Toda na svetu so še znani socialisti, ki so videli kaj ruskih reči; izšle so izjave Lenina samega, in če se vse to vzame, se prihaja do zaključka, da bi bila Rusija danes socialno na boljšem in ne bi bila tako strašno razjedena, kakor je, če bi bila sledila taktiki menjševiških socialistov, namesto da je bila vržena v boljševiški tolmun. In kolikor je mogoče izvedeti, se boljševiki sami bolj in bolj odvrtačajo od svoje prvotne taktike in se začenjajo posluževati tiste, ki so jo menjševiki vedno priporočali. To je pa nauk, da naj drugi ne ponavljajo smot, ki so jih morali Rusi tako drago plačati. Zato greši, kdor priporoča boljševizem po vseh teh težkih izkušnjah, namesto da bi pošteno poučil proletariata, kaj more danes doseči in kako se mora pripraviti za jutri.

IZ URADA TISKOVNEGA ODSEKA S. R. Z.

Od državnega tajnika v Washingtonu, D. C., smo prejeli pismo sledeče vsebine:

"Referring to your call at the Department last January, when a petition signed by 24,884 Slovenes addressed to the President was presented, I desire to inform you that a communication has been received from the President stating that he has received

the petition referred to and desires that you be informed that the claims of the Jugo-Slav peoples are being very sympathetically considered.

I am, Sir,

Your obedient servant,

For the Acting Secretary of State:

(Signed)

William Phillips,
Asst. Secretary."

Gorenje pismo se nanaša na deputacijo, katero je poslalo S. R. Z. do državnega tajnika v Washingtonu s peticijo, katero so podpisali rojaki in jo naslovili na predsednika Wilsona, proseč ga, da brani pravice malih narodov.

Predsednik Wilson je pooblastil državnega tajnika, da pove, da je peticijo prejel in nas obvešča, da se bo potegnil za pravične zahteve Jugoslovanov.

IZJAVA.

V ožgled dogodkov v stari domovini, kjer italijanski imperijalizem ogroža slovenske kraje na eni strani, a na drugi zopet srbski, se nam zdi potrebno, da izjavimo sledeče:

Vsi ameriški Slovenci bi morali biti v teh resnih časih pod enim praporom, braneč opravičene zahteve svojih bratov v domovini.

Edino Slovensko Republičansko Združenje zavzema stališče ogromne večine naroda v starem kraju. Ameriški Slovenci so voljni podpirati S. R. Z. gmfno in moralno; treba je le, da jim naše časopisje daje direktive, jih navdušuje in poučuje za delo S. R. Z.

Del našega časopisja vrši to nalogo lepo in hvalevredno, a ne tako tukajšnji tednik "Slovenija". Ta list ni v vseh svojih dolgovestnih jeremijadah pokazal niti enkrat, kaj je njegov cilj in kaj hoče.

Vprašanja, ki jih je "Slovenija" stavila eksekutivi S. R. Z. so bila odgovorjena in pojasnjena v obliki cirkularjev, poslanih na glasila S. R. Z., med temi seveda tudi na uredništvo "Slovenije" in na posameznike. Vsak nabiralec narodnega davka je dobil ta navodila, v katerih je bilo vsakemu razumnemu človeku dovolj jasno povedano zakaj se zbira ta fond. Ne glede na to, da je bila "Slovenija" o celi stvari zadostno informirana, je vseeno stavila ona impertinentna vprašanja in je ravno v teku kampanje za milijondolarski fond zlivala gnojnico po eksekutivi S. R. Z. in s tem činom je več rojakov v Milwaukee odvrnila, da niso prispevali v ta shod.

Iz gori navedenih razlogov so člani krajevne organizacije S. R. Z. št. 4 v Milwaukee, Wis., na redni seji dne 8. marca, prišli do zaključka, da je eksekutiva S. R. Z. ravnala popolnoma pravilno, ko je izključila "Slovenijo" iz vrste glasil S. R. Z.

Ob enem pa krajevna organizacija št. 4 v Milwaukee, Wis., izključuje iz svoje srede glavna činitelja pri "Sloveniji" in sicer: Leo Zakrajšeka in F. X. Veraniča.

Če ne bo milvaška "Slavenija" prenehala z vednimi napadi proti vsaki akciji, ki ni započeta od nje oziroma njenih glavnih činiteljev, bodo člani

krajevne organizacije primorani pomagati pri po-
metanju "Avgijevega" hleva.

Za kr. org. S. R. Z. št. 4:

Fr. Puncer,
J. Ermenc,
J. Krainc.

UTRINKI.

Zmaga zavednih socialistov ali zmaga nezavedne mase? — to je vprašanje, ki zahteva odgovor. Socializem hoče zmago socialistov. Za zmago in vlado nezavedne mase ne damo počenega groša. Če bi danes na Slovenskem zmagala masa taka, kakršna je, ne bi niti za dlako izpremenila razmer; saj vladajo njeni nazadnjaški voditelji baš zato, ker so ji všeč. Za zmago socializma je treba socialistov, je treba socialistične večine; torej je predvsem treba iz nezavednega ljudstva napraviti zavedne socialiste.

Sovražniki delavstva so vselej skušali zanašati v delavsko gibanje nasilstva, atentatorstvo, sploh ultraradikalizem, ker jim je to vedno dajalo najboljšo priliko za represalije. Celo vrsto atentatov so zasnovali policisti, četudi so jih dejansko izvršili anarhisti in drugi fanatiki. Kjerkoli je kakšna razburjena, prenapeta propaganda, je opravičen sum, da so hujskači od kapitalizma najeti. Kajti nič ni zatiraleem tako nevarno, kako z jasnim spoznanjem dosežena organizacija delavstva.

Brzjav iz Monakovega pravi, da je bil sklican bavarski deželni zbor, da razpravlja o načrtu socializiranja, ki so ga predložili socialisti.

Dopisniki, ki znajo biti sicer zelo gostobesedni, so skrajno skopi pri poročanju o takih rečeh. Zdi se, da jim to ni dovolj senzacionalno. Vesti o pokoljih v Berlinu bolj dražijo živce. Ali prav take reči bi bolj zanimala človeka, ki se želi stvarno poučiti, ne pa le uživati krvav okus.

Kako je pravzaprav na Bavarskem? Kdo vlada tam? Če se sklicuje deželni zbor, tedaj mora ta deželni zbor pač eksistirati. Tu je pa velika vrzel iz-za poročil, da je prešla na Bavarskem vsa oblast v roke sovjetov. In če se ve, da so socialisti podali predlog za socializiranje — najbrže za socializiranje industrij — in da bo deželni zbor razpravljaj o njem, tedaj ta načrt tudi nemara ni tako skrivnosten, da se ne bi moglo o njem kaj več poročati. Stvar bi bila na vsak način več vredna kakor marsikatera neumnost, o kateri se razpošiljajo debeli telegrami. Tako je, ko nima delavstvo svojega močnega časopisja.

Med najzanimivejšimi vestmi iz Nemčije je ta, da so se med večinskimi in manjšinskimi socialisti vodila pogajanja, ki so baje imela toliko uspeha, da pridejo nekateri neodvisni socialisti na vodilna mesta. Med njimi se zlasti imenujeta Haase in Dittmann. Pravijo, da je napravila vlada neodvisnim

socialistom znatne koncesije glede na socialne načrte in uvrstila organizacijo sovjetov v ustavo. Baje je pripravljena storiti še nadaljne koncesije.

Če se je to res zgodilo, utegne biti največjega pomena za nadaljnji razvoj. Dasi so večinski socialisti pri volitvah dobili ogromno večino, se vendar zdi, da so kmalu izgubili mnogo zaupanja. Od raznih strani je slišati, da nimata Ebert in Scheidemann eneržije, in da sta postala orodje v rokah vojaške kaste. Če je tako, postaja tudi gibanje spartakoveev bolj razumljivo. Kdor nima moči, da bi se upiral takim reakcionarnim vplivom, stori najbolje, da se umakne, pa naj ima tudi najboljše namene. Neodvisni socialisti imajo, kakor se zdi, boljše moči, sodeč vsaj po znanih imenih, in če dobe v vladi primeren vpliv, je mogoče, da se vrne zaupanje in potolaži razdraženo delavstvo. Tedaj pride tudi socializem lahko v tir.

Iz Curiha poročajo, da je narodna skupščina Nemške Avstrije sklenila spojitve z Nemčijo. Določni zakon je bil baje sprejet v tretjem čitanju.

Ne vemo, kako je avstrijska skupščina sestavljena. Vse vesti o tem so bile tako pomешane, da si človek ni mogel napraviti povsem jasne slike. Bile so pač nekakšne volitve; ni pa natančno znano, kako so se vršile, kakšna je bila udeležba in druge podrobnosti. Vsekakor se pa zdi, da so bile volitve take, kakršnim se navadno pravi legalne. In če je tako izvoljena skupščina sklenila, da se Avstrija zedini z Nemčijo in če je tudi Nemčija s tem zadovoljna, bi bilo vprašanje logično pravzaprav rešeno.

Zdi se pa, da vendar ni. Od raznih strani izven Avstrije in Nemčije prihajajo protesti proti taki združitvi in zahtevajo, da naj jo mirovna konferenca prepreči.

Nam je pač vseeno, kako si žele Nemci urediti svoje narodno življenje, ali če naj mir za narode res pomeni nov začetek, tedaj je eden prvih pogojev, da se vsakemu narodu prepusti, naj se združi ali razdeli kakor sam hoče. Italijani si ne bodo dali od Nemeev ali Kitajeev ukazovati, da naj n. pr. iz Sicilije napravijo samostojno republiko. In če velja za en narod načelo samoodločevanja, mora veljati za vse; brez tega ni enakopravnosti, a brez enakopravnosti ni prav nobene garancije za trajnost miru.

V Parizu snujejo ligo narodov. Vprašanje je: Ali verujejo vanjo ali ne? Če ne, je bolje, da je niti ne snujejo; če pa verujejo, morajo razumeti, da je liga narodov le tedaj mogoča, kadar ji pripadajo vsi narodi kot enakopravni deli. In zato je priznanje enakih pravic prvi pogoj, da se omogoči liga narodov, živa, pa ne papirnata.

Iz Pariza poročajo, da je francoska vlada odrekla trem socialistom, ki so bili na bernski konferenci izvoljeni v komisijo za študiranje ruskih razmer, potne liste. Ali se francoska vlada boji, da bi svet izvedel resnico o Rusiji? Ali pa hoče pospeševati boljše vize na Francoskem?

Iz Kodanja poročajo, da je avstrijska narodna skupščina pozvala kancelarja Rennerja, naj sestavi novo vlado. To je prva vest, da je dr. Renner, znan socialist, avstrijski kancelar.

“Pravo Lidu”, glavno glasilo češkoslovaške socialistične stranke v Pragi, pravi v nekem članku z dne 16. januarja t. l.:

“Izvrševalni odbor stranke izreka povsem jasno in določno, da popolnoma zadostujejo načela in taktika socialne demokracije za obrambo in zmago idealov in interesov delavskega razreda. Naša stranka nima in noče imeti nič skupnega s taktiko ruskih boljševikov in nemških Spartakovcev, ki vodi državo in delavski razred v pogubo, v nesrečo in v prelivanje krvi v bratomornih bojih. Zvesti hočemo ostati socialističnim načelom in z vso močjo uveljaviti zahteve delavskega razreda proti buržvaziji, ampak doseči hočemo uresničenje socialističnega reda na trdnih in zanesljivih tleh demokracije. Odločno odklanjamo vsako diktaturo manjšine, ker je to nepodna ideja in razdirajoča taktika, s katero se ne more doseči socialna preosnova, za katero gre razredni boj socialne demokracije, ampak ta taktika more le oddaljiti družabni preporod in pojačati politično in socialno reakcijo.”

O češki socialni demokratični stranki se pač ne more reči, da je buržvazna. V njenih vrstah stoje mase češkega delavstva. Tudi strahopetnosti ji ni mogoče očitati, preživela je najhujšo avstrijsko revolucijo, imela je znamenit delež v revoluciji proti habsburški monarhiji, bila je pregnana z blazno brutalostjo, ostala pa je vedno zvesta socialističnim načelom. Niti majhna ni. Po številu članstva stoji med vsemi češkimi strankami na drugem mestu. Toda o boljševizmu in spartakovizmu noče ničesar slišati; nič skupnega noče imeti s tema strujama. Njeni razlogi za to so povsem enaki kakor naši: Boljševizem in spartacizem ne pospešuje socialističnega cilja, ampak ga zadržuje.

Češki socialisti si skoraj lahko izračunajo čas, ko bodo imeli večino v narodu. Kljub svoji moči pa odklanjajo vsako nasilno akcijo, vedoči, da je upor manjšine proti večini obupen in nevaren poizkus, ali lahko vrže delavstvo za dolga desetletja nazaj. Kakšna blaznost pa je pridigati oboroženo revolucijo v deželi, v kateri je sploh komaj nekoliko odstotkov delavcev organiziranih in se lahko na prstih sešteje, da bi bila vsaka nasilna revolta v par dneh v krvi zadušena! Radikalne fraze močno done, ali delavska kri je predragocen sok, da bi se prelivala, kjer je očitno, da bi vse žrtve podale brez uspeha.

Newyorški državni legislaturi je bil po iniciativi guvernerja predložen načrt za bolniško zavarovanje delavcev, ki določa, da dobi delavec v slučaju bolezni tekom 26 tednov podporo v znesku dveh tretjin svoje mezde in brezplačno zdravniško oskrbo. V slučaju smrti imajo dediči pravico do pogrebnine v znesku 100 dolarjev. V sklad za podpore bi plačevali delavci eno tretjino, delodajalci pa dve tretjini prispevkov. Država bi pokrivala stroške za kontrolo. Upravo fondov bi vodili odbori v kate-

rih bi bili delavci in delodajalci enako zastopani, a stali bi pod državnim nadzorstvom.

O načrtih se lahko pravi, da je nepopoln in zelo potreben zboljšanja. Zakaj naj dobiva bolnik le 26 tednov bolniško podporo? Kaj nej počne, če tekom tega časa ne ozdravi ali ne umre? Kako naj bolnemu delavstvu zadostujeta dve tretjini mezdi, ko pogostoma še zdrav ne more izhajati s celo. Za odstranitev takih pomanjkljivosti bi moralo delavstvo nastopiti, obenem pa gledati na to, da ne pade v legislaturi ves načrt v vodo. Državna delavska federacija se je načeloma izrekla za predlogo; toda kakor poročajo časopisi, ne soglaša z njo gospod Samuel Gompers. Ne nasprotuje ji zaradi njene pomanjkljivosti; ne zahteva, da se dopolni in zboljša. Samuel Gompers je enostavno nasproten vsakemu državnemu zavarovanju.

Tudi to je neke vrste radikalizem; ali bolan delavec, ki bi lahko dobil zakonito določeno podporo, se bo najbrže lepo zahvalil za take teorije, ki le ovirajo zboljšanje njegovega položaja. Upati pa je, da se bo naposled tudi ameriška federacija dela otrsela Gompersove diktature. Čas je že, da spoznajo strokovno organizirani delavci, da imajo glave in da bi z njimi lahko mislili. Kadar se to zgodi, tudi Gompersovo nazadnjaštvo ne bo nič zaleglo.

Ljudje, ki niso prečitali ne ene socialistične knjige, imajo včasih največ povedati o socializmu. Ta modrost je toliko vredna, kolikor če si kdo izmišljuje postanek sveta po svoji glavi.

Socializem predpostavlja znanje in razumevanje. Iz samega srca se ne zajema. Študirati ga je treba, in kdor tega ne stori, nima pravice govoriti v njegovem imenu.

Iz Helsingforsa razširjajo sledečo predpustno vest: “Po zgledu moskovskega sovjeta je predsednik letske vlade Stuchka “nacionaliziral” ženske. Svobodna ljubezen brez omejitve je razglašena za ženske od 17. do 45. leta. Z drugim dekretom je bilo ukazano, da ne uživa cerkev nobene državne ali druge protekcije; dovoljuje se le po ena služba božja na teden, za katero bodo verniki plačevali dvojni davek, določen za gledališča.”

To je ena tistih vesti, ob katerih si vsaj ni treba beliti glave, ali jim je kaj verjeti ali ne. To je očitno zalgano. Zadnjič smo objavili, kaj je Lomonosova povedala o “socializiranju žensk” na Ruskem, in če se skličuje poročilo na moskovski zgled, tedaj je razumljivo, kaj pomeni ves “špas”? V Helsingforsu sedi “bela” finska vlada, ki sovraži socializem in vse, kar mu je podobno, kakor hudič kadilo; ni toraj čudno, da se tam izlegajo take vesti. Če pa ima poročilo sploh kaj stvarne podlage, je edino ta, da se je ženskam priznala enakopravnost. In to je prav, pa naj ja uvede kdorkoli.

Iz Ženeve poročajo, da bi šel bivši kajzer rad zaradi svojega zdravja na Riviero ali v Egipt. Kaj takega bi še marsikdo rad, kadar je bolan. Gospod

Viljem bi se lahko potolažil; njemu ni treba delati, pa se tudi na Holandskem lahko zdravi. Na tisoče jetičnih delavcev mora dihati tovarniški zrak in še tudi robotati.

Iz revije "The Nation" Od Rene do Rumene reke je svet v stanju nepokoja in revolucije. Nihče ne more prerokovati prihodnjega koraka Nemčije. Rusija je velika preizkuševalna postaja za pol stotine novih gospodarskih in političnih podvzetij. S Kavkaza in iz centralne Azije slišimo vesti o nasilnih viharjih. Afganistanski emir je bil pravkar ubit. Indija, ki je našim radovednim očem zakrita z visokim zidom stroge cenzure, trpi vsled velikih stavk, ki so prvi dokaz centraliziranega narodnega gibanja medtem ko vzdržuje kitajska nevarno balanco med japonsko agresivnostjo in revolucionarnim separatizmem. Na svetu, ki je prenapolnjen z nezadovoljnostjo in revolucijo, je treba modrega sveta, hladne glave in krepke roke. Razburjenost naših časopisov in zakonadajnih zbornic je najslabša trdnjava proti razširjanju revolucionarnih doktrin in tendenc. Razum pritem lahko najboljše pomaga, toda histerija in strojne puške jih le jačajo.

Kakor poročajo iz Londona, sta baje Lloyd George in Balfour naznanila, da je mirovna konferenca že skoraj gotova s svojim delom, da je mirovna pogodba popolnoma sestavljena in da bo podpisana pred koncem tega meseca. — Po eni strani si človek želi, da bi bil mir kmalu definitivni; po drugi se pa ne zdi ta vest nič kaj verjetna, in če je resnična, tedaj ni od mirovne pogodbe pričakovati nič posebno dobrega. Doslej smo neprenehoma čitali vesti o nesporazumih, nobenega poročila pa ni, kako so se raznovrstni spori rešili. A na tem je več ležeče, kakor si domišlja kakšen Clemenceau, Balfour ali Orlando. Gospodje diplomatje bi morali predvsem razumeti, da bo mir le tedaj kaj vreden, če bodo narodi zadovoljni z njim. Velika zmeta je, če nado-meščajo narode s seboj in mislijo, da je ves svet enega mnenja z njimi. Na papirju se vsak spor lahko hitro reši. Po zemljevidu se potegne črta s svinčnikom, pa je meja gotova. Če se hoče ustanoviti trajen mir, pa ne zadostuje ta metoda, ampak doseči je treba zadovoljnost narodov. In ker je problemov brez števila in ker so skoraj vsi problemi komplicirani, ni naglica pri njih reševanju nobena krepost, temveč slabost. Zdi se, da se nekaterim diplomatom muči, ker jim gre bolj za to, da bi spravili hitro razne koristi pod strecho, kakor da bi izdelali kaj pravičnega in vsled tega trajnega. Ali če pri tem posejejo seme konfliktov, pade odgovornost za bodoče viharje nanje.

Znani dopisnik Mowrer pravi, da ni rusko vprašanje z odpadom konference na Prinčevem otoku pokopano, ampak da je odgodeno. "Amerika — pravi — vztraja na tem, da se ruske frakcije še enkrat povabijo, ali doslej nima uspeha. Ameriški delegat profesor Geo. D. Herron je odšel domu v Ženevo, drugi, William Allen White, se je pa zopet lotil žurnalističnega dela. To pač ne pomeni, da se vpra-

šanje ne pojavi nanovo. Mrtvo ni, temveč le spi in prejalislej se zopet prikaže pred javnostjo. Določitev vzhodne poljske in rumunske meje ni mogoče, ne da bi se Rusija vzela v poštev. Če naj se vprašanje reši sedaj, se morajo boljševiki toliko priznati, da se more zahtevati njih sodelovanje, kajti dejstvo, da so stranke vedno interesirane na mejah, se ne more prezreti. Če se ne poda Rusiji sedaj prilika, da izreče svoje mnenje o mejah, bo to zahtevala drugič, iz česar lahko nastanejo znatne težave za ves svet. V ruski situaciji so še druga vprašanja, na primer kako dolgo ostane še ameriško vojaštvo tam. To se mora rešiti prejalislej. Zato je gotovo, da bodo zavezniki kljub sedanjemu nezanimanju prisiljeni iskati drugo rešitev te zadeve. Amerikanci stoje na stališču, da ne sme biti sodbe brez zaslišanja. Govori se o komisiji, ki bi šla naravnost v Rusijo in študirala ondote prilike. Mednarodna socialistična konferenca v Bernu je imenovala tako komisijo, ali kakor se zdi, je ameriški občutek, da bi se morala imenovati medzavezniška komisija, kakršna je bila poslana na Poljsko, v Čehoslovakijo in druge evropske dežele." . . .

Razume se samo ob sebi, da ni socialistična konferenca imenovala komisije za zaveznike, temveč za potrebe socialistične Internacionale, kateri je v lastnem interesu ležeče na tem, da spozna resnico o ruskih razmerah. Material tega študija bo gotovo objavljen in tudi zavezniki se ga lahko poslužijo. Ali politične navade niso take. Konferenca, ki se bavi z uravnano vsega sveta, ima pravico, da se zanaša na svoje lastno spoznanje, in ker se to doseže le z direktnim študijem, bi bila mednarodna komisija gotovo umestna. Pravzaprav se je čuditi, da ni prišla mirovna konferenca že davno na to idejo. Prepričani smo, da ne bi imela taka komisija, ki bi prihajala z edinim namenom, da spozna resnico, nobenih težav in bi dobila priliko, da vidi na Ruskem vse potrebno. Bilo bi pa vendar mnogo na tem ležeče, kako bi bila taka komisija sestavljena. Neizogibno bi bilo, da bi jo vodili ljudje brez presodkov in nad vse priporočljivo bi bilo nadalje, da bi bli med njenimi člani socialisti, kajti marsikaj je sedaj na Ruskem, kar je vsakemu drugemu kakor socialistu težko razumeti. Sicer pa ni tej komisiji nič drugega treba, kakor da je objektivna. Njena naloga bi bila, da preuči možno razmerje med Rusijo in zunanjim svetom, kar se tiče notranjih zadev, bi se pa morala zvedati, da je to stvar Rusije same. Na ta način bi se najbrže v kratkem doseglo, kar se ne doseže z nobeno intervencijo in z nobenim preklinjanjem.

Socialistična stranka se ne bojuje za nadvlado enega razreda, temveč za odstranitev vseh razredov. Cilj socializma je politična in gospodarska enakopravnost vseh ljudi. Z enakimi dolžnostmi naj se vjemajo enake pravice.

Če odpadejo razredi, je naravno, da odpadejo razredna nasprotja in razredni boji. Ampak konec razrednih bojev je šele na drugi strani cilja; do cilja se pride le z razrednim bojem.

ADVERTISEMENT

Slov. delavska

podporna zveza

Ustanovljena dne 26.
avgusta 1906.Inkorporirana 22. aprila
1909 v državi Penn.

Sedež: Johnstown, Pa.

GLAVNI URADNIKI:

Predsednik: IVAN PROSTOR, 6120 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

Podpredsednik: JOSIP ZORKO, R. F. D. 2, Box 113, West Newton, Pa.

Glavni tajnik: BLAS NOVAK, 634 Main St., Johnstown, Pa.

1. Pom. tajnik: FRANK PAVLOVČIČ, 634 Main St., Johnstown, Pa.

2. Pom. taj. ANDREJ VIDRICH, R. F. D. box 4, Johnstown, Pa.

Blagajnik: JOSIP ŽELE, 6502 St. Clair Ave., Cleveland, O.

Pom. Blagajnik: ANTON HOČEVAR, R. F. D. 2, Box 27, Bridgeport, O.

NADZORNI ODBOR:

Predsednik nadzor. odbora: JOSIP PETERNEL, Box 95, Willock, Pa.

1. nadzornik: NIKOLAJ POVŠE, 1128 Fabyan St., City View, N. S. Pittsburgh, Pa.

2. nadzornik: IVAN GROSELJ, 885 137th St., Cleveland, O.

POROTNI ODBOR:

Predsednik porot. odbora: MARTIN OBERŽAN, Box 72, East Mineral, Kans.

1. porotnik: FRANC TEROPČIČ, R. 1, Banonza, Ark.

2. porotnik: JOSIP GOLOB, 1916 S. 14th St., Springfield, Ill.

VRHOVNI ZDRAVNIK:

Dr. JOSIP V. GRAHEK, 843 E. Ohio St., Pittsburgh, Pa.
Glavni urad: 634 Main St., Johnstown, Pa.

URADNO GLASILO: PROLETAREC.

3639 W. 26th St., Chicago, Ill.

Cenzena društva, oziroma njih uradniki, so uljudno prosi, da pošiljajo vse dopise naravnost na glavnega tajnika in nikogar drugega. Denar naj se pošlje edino potom Poštних, Expressnih, ali Bančnih denarnih nakaznic, nikakor pa ne potom privatnih čekov. Nakaznice naj se naslavljajo: Blaž Novak, Title Trust and Guarantee Co. in tako naslovljene pošiljajo z mesečnim poročilom na naslov gl. tajnika.

V slučaju, da opazijo društveni tajniki pri poročilih glavnega tajnika kake pomanjkljivosti, naj to nemudoma azznanijo uradu glavnega tajnika, da se v prihodnje popravi.

IZ URADA GLAVNEGA TAJNIKA S. D. P. Z.

Cenjeni: —

Na vaše pismo z dne 8. marca, v katerem želite informacije glede priobčanja od društev in članov vposlanih razprav in protestov slične vsebine kot je protest društva šte. 116, katerega pošiljate v ogled, Vam poročam, da ne poznamo pri SDPZ. nobene enzure za priobčanje razprav o zvezinih zadevah — razume pa naj se STVARNO razpravljanje; obrekovanja v javnosti nikakor ne moremo dovoljevati.

Ker ni pisan protest dr. društva št. 116 v smislu resnice in ima le strankarski pomen, je torej brezsmiseln za javnost. Neresnične snovi prepustite rajši listu, kateri je sam takega dela vajen.

Blagovolite torej priobčati vse stvarne razprave in proteste, pa naj se tičejo kogar hočejo, a biti morajo utemeljeni — resnični.

Spoštovanjem

Blas Novak, tajnik.

INICIATIVA DRUŠTVA RUDEČI OREL ŠTEV.
105 S. D. P. Z.

White Valley, Pa.

Društvo Rudeči Orel šte. 105 S. D. P. Z. v White Valley, Pa. je na svoji redni seji dne 2. marca t. l. vzeo v pretres spor, kateri je nastal med bivšim uradnim glasilom Glas Naroda ter med glavnim odborom S. D. P. Z., ter po daljši debati prišlo do sledečega zaključka.

Naše društvo ostro protestira prvič; proti glavnemu odboru S. D. P. Z. ker se isti ne ozira na večino članstva, ter je svojevoljno odstavil Glas Naroda kot uradno glasilo zveze, klub temu, da je bil izvoljen na splošnem glasovanju; ako je hotel glavni odbor odstaviti Glas Naroda kot glasilo, bi se moral poslužiti druge poti, ne pa na ta način, kot bi bil glavni odbor neodvisen gospodar zveze. (Gl. odbor SDPZ. si je štel v svojo dolžnost v smislu pravil odločno postopati z glasilom. Ako bi G. N. pred izdajanjem tozadevne iniciative dr. šte. 3 izvajal tako absurdna obrekovanja, bi se zadnje glasovanje sploh ne vršilo, ker bi ga gl. odbor že prej odstavil. Odstavljenje G. N. kot glasilo po gl. odboru nima z zadnjim glasovanjem nobenega stika, ker je G. N. izrabljal svoje dolžnosti v lastno korist — po izdaji tozadevne iniciative. Opomba gl. taj.)

Obenem protestiramo proti Glas Naroda zaradi njegovega ruvanja in neumestnega postopanja proti glavnemu odboru NE DA BI PODAL TUDI DO-KAZE, kar nikakor ni v korist, temveč v škodo organizacije; dolžnost uradnega glasila je, da priobčuje v listu društvene oziroma zvezine reči, za kar je tudi plačan, ne pa delati razdor in nezadovoljnost med članstvom. DA NI GLAS NARODA V TEM OZIRU IZPOLNJEVAL SVOJIH DOLŽNOSTI, ZATO IMAMO DOKAZE. Nadalje ako so gospodje pri Glas Naroda opazili v glavnem uradu S. D. P. Z. kakšno nepravilnost ali kaj podobnega in se branijo to objaviti v listu, potem se smatrajo za sokrivicе.

Da se izognemo v prihodnje enakim neprilikam, je naše društvo sklenilo predlagati sledečo

INICIATIVO

Glavni odbor S. D. P. Z. naj takoj podvzame potrebne korake, da prične S. D. P. Z. izdajati svoje lastno glasilo in sicer kot mesečnik, katerega naj dobiva vsak član in članica, list naj se da tiskati tiskarni, katera nudi najboljše ugodnosti.

Prepričani smo da bi stroški lastnega glasila ne presejali sedanjih stroškov, ker moramo plačevati kar tri glasila. (S. D. P. Z. je imela le glasilo in pomožno glasilo, sedaj pa le eno glasilo, o tretjem glasilu nam ni znano, pač pa se od časa do časa oglašča organizacija v drugih listih in koledarjih. (Op. gl. tajnika.)

Upamo, da se cenjeni bratje in sestre strinjajo z nami, vsled česar apeliramo na bratska društva, da podpirajo ta predlog, da pride čim prej na glasovanje.

Frank Kern, predsednik.
Anton Rožina, tajnik.
Andrej Bogataj, blagajnik.

Dr. pečat.

Dodatek gl. tajnika.

Gornji iniciativni predlog društva Sloge štev. 105 j e v smislu pravil pravilno izdan in je cenjenim društvom odprt za podporo v svrhu splošnega glasovanja o predlogu.

Društva, katera se strinjajo z iniciativo in žele, da pride na splošno glasovanje, naj jo podpirajo, o čemer naj uradno obvestijo gl. urad.

Čas za podpore iniciative je v smislu pravil določen od vštetega 30. marea do vštetega 11. maja 1919. —to je za dobo 6 tednov.

Ako bo iniciativni predlog podpiran v določentnem času od 10 društev iz štirih raznih držav, bo izdan na splošno glasovanje.

Blas Novak, tajnik.

IZ URADA DRUŠTVA "DELAVEC" ŠTEV. 51. S. D. P. Z.

Cleveland, Ohio.

Naše društvo odločno protestira proti vsem napadom od strani posameznih članov in društev, ki neprestano in nepremišljeno napadajo glavni odbor S. D. P. Z.

Prepričali smo se, da je bivše glasilo naše organizacije sramotno blatilo naše sedanje glavne odbornike in članstvo naše organizacije. Ker pa je gl. odbor zahteval od "Glasa Naroda", naj dokaže nepoštenost glavnega odbora, pa ni storil tega, je bila naloga glavnega odbora, da se za take in enake slučaje krivca kaznuje.

Glavni odbor je torej na podlagi splošnih pravil naše organizacije kaznoval Glas Naroda s tem, da ga je zavrnil kot glasilo naše organizacije, za kar moramo pripoznati glavnemu odboru, da deluje pravilno.

S. D. P. Z. je na trdni delavski svobodomiselnih podlagi; upravlja jo zavedno in priprosto delavstvo in kot taki smatramo njeno vodstvo popolnoma zadovoljivo.

Za protest,

Izvrševalni odbor društva "Delavec".

West Newton, Pa.

Cenjeno uredništvo

Kot član S. D. P. Z. hočem tudi jaz povedati svoje mnenje zaradi odstavljene glasila G. N. Glas Naroda vedno upije, da osebnih napadov ne priobčuje. Seveda ne, ako je napad naperjen proti njegovim pristašem. Radoveden sem, kdo je spisal tisti članek "Pod prste jim glejte". Prejšnje glasilo S. D. Z., bi pač moralo imeti dokaz kakšne goljufije, predno je priobčilo omenjeni članek: Ako je bilo vse to, zaradi oglasa S. D. P. Z. v listu "Enakopravnost", pa mislim, da to ne škoduje naši orga-

nizaciji. S. N. P. J. ima svoj lastni dnevnik "Prosveta" za glasilo in obenem ima oglase tudi v drugih listih in koledarjih, pa jim zato nobeden ne reče "pod prste jim glejte". Članstvo naše organizacije je s splošnim glasovanjem sprejelo in potrdilo pravila S. D. P. Z. Po njih se mora ravnati vsak član, vsako društvo, gl. odbor in tudi glasilo S. D. P. Z. Glavni odbor je na svoji letni seji dne 11. jan. 1918. pravilno postopal, ker je dal Glasu Naroda odlok 30 dni, da dokaže nepravilno delovanje. Glas Naroda ni (ker ni mogel), dokazati nobene stvari, zato ga je imel gl. odbor pravico odstraniti. "Ali se ni Glas Naroda pregrešil zoper pravila, ker je napadal gl. odbor? Glas Naroda piše, da je ogromna večina glasovala za G. N. Vsak član S. D. P. Z. ve, da je razsajala tisti čas, ko je bilo splošno glasovanje, morilka "Flu", da društva niso smela imeti svojih sej in da tudi glasovati niso mogla. Nihče pa ne ve, kako bi bilo izpadlo glasovanje, ako bi bili vsi, razumete vsi, člani glasovali, ne pa samo ena tretjina. Nekatero imenujejo 'gl. odbor "diktatorje"; kot večletni član S. D. P. Z. pa še nisem zapazil kakšnega diktatorstva. Ako bi gl. odbor sprožil idejo, da naj S. D. P. Z. ustanovi svoje lastno glasilo, pa bi jih od gotove strani imenovali diktatorje. Cenjeni sobratje in sestre S. D. P. Z.! Vprašam Vas, kdo izmed Vas bi se ne zagovarjal in hotel imeti dokaze, ako bi vas dolžili goljufije?

Kdo izmed Vas bi se ne ravnal po pravilih, ako bi bili po nedolžnem napadeni? Kdor je nedolžen, se oprosti, in kdor je kriv se kaznuje, in tako se je zgodilo. Ne rečem, da G. Naroda ni dober list; tako so tudi drugi listi, za vse pa ni nobeden, zato jih pa imamo toliko vrst, delavske, kapitalistične, farske in socialistične, politične in zabavne itd. Člani in članice mislim da si zaradi odstavljene glasila G. N. ne bomo skočili v lase. Konvencija se z vsakim dnem bliža; izvolimo delegate, kateri so možje na svojem mestu, katerim bo procvit in dobrobit naše organizacije S. D. P. Z. srčna želja. Ker ne vem, ako se bom kaj kmalu zopet oglasil, voščim vsem sobratom in sestram naše organizacije S. D. P. Z. vesele velikonočne praznike.

Andy Ogrin, tajnik.

Dr. Orel št. 40 S. D. P. Z.

VAŽNO ZA NAROČNIKE!

Zakon zahteva, da mora vsak naročnik imeti list plačan v naprej. Ne na nas, temveč na vas je ležeče, če hočete imeti vse številke Proletarca. Vi imate na svojem naslovu v oklepaju številko, ki pomeni, do kdaj imate list plačan. Prihodna številka lista je (602) in če je Vaša številka na naslovu taka ali pa še manjša, tedaj takoj obnovite naročnino, ker smo drugače po zakonu prisiljeni, da Vam takoj ustavimo list

Živilska uprava je izdelala načrt, po katerem se zniža cena kruha. Ta načrt predloži Herbert Hooverju in predsedniku Wilsonu, da ga odobrita.

Vlada pokupi vso pšenico po žitni korporaciji in jo proda mlinarjem po garantirani ceni. Od njih pokupi zopet moko in jo proda pekom po ceni, po kateri izgubi pri vsakem sodu \$2.

Uradni časnikarski biro v Moskvi poroča, da je sovjetska vlada obvestila izvrševalni odbor socialno demokratične stranke v Nemški Avstriji, da drage volje sprejme socialistično komisijo, ki ima po sklepu mednarodnega kongresa v Bernu preiskati razmere v Rusiji, čeprav sovjetska vlada ne priznava bernskega kongresa. Komisija bo imela v Rusiji popolno svobodo, da izve vse, kar hoče vedeti; boljševiki nimajo ničesar skrivati. Sovjetska vlada bi pa rada vedela, dali bi vlade demokratičnih držav, katerih državljani bodo preiskovali razmere v Rusiji, dovolile, da pošlje preiskovatelje v njihove države.

"Ne prodajte zadolžnic svobode!" Tako priporoča Charles H. Schweppe, ravnatelj organizacije posojila svobode v sedmem zveznem distriktu. On pravi, da trgovci oglašajo, da sprejmejo zadolžnice svobode pri nakupu blaga mesto denarja, kar seveda ni v korist konzumentom, obenem je tudi v protislovju s priporočilom zakladniškega departmenta, ki želi, da se zadolžnice obdrže in ne prodajajo.

Čimdalj se obdrže zadolžnice svobode, toliko večjo vrednost imajo. Da se zadolžnice danes prodajajo pod ceno, je kriva zamejnjava zadolžnic za blago.

Živ bi bil človek tudi brez mila in krtače; ampak podoben bi bil vendar bolj svinji kakor človeku.

Brez svojega lista delavec ne umre; ali neveden ostane ravno o onih zadevah, o katerih bi moral biti najbolj poučen.

Imena in naslovi uradnikov društev S. D. P. Z.

za leto 1919.

Boritelj, št. 1, Conemaugh, Pa.
Predsednik: Fr. Dragnej, 453 Chestnut St.; tajnik: Bl. Brzovšek, box 123; blagajnik: Matija Segan, box 135. Vsi v Conemaugh, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo v mesecu v dvorani sv. Alojzija.

"Pomočnik", št. 2, Johnstown, Pa.
Predsednik: John Gračner, 546 Russell Ave.; tajnik: Joseph Budna, 420 Ohio St.; blagajnik: John Gračner, 546 Russell Ave. Vsi v Johnstown, Pa. Seja vsako prvo nedeljo v dvorani dr. Triglav.

"Zaveznik" št. 3, Franklin Conemaugh, Pa.
Predsednik: Martin aZlar; tajnik: Louis Krašna, box 218; blagajnik: Joseph Lovko, Pine & Locust St. Vsi Conemaugh, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo v Slov. Izobraževalnem Domu.

"Zavedni Slovenec" št. 4, Lloydell, Pa.
Predsednik: Jožef Meden, box 41; tajnik: George Jakopin, box 76; blagajnik: Matija Hribar, box 1. Vsi v Lloydell, Pa. — Seja vsako 1. nedeljo.

Noba Doba, št. 5, Ralphton, Pa.
Predsednik: Anton Budna, b. 272; tajnik: Anton Resnik, box 91; blagajnik: Martin Korosec, b. 205. Vsi v Ralphton, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo.

"Zvesti Bratje", št. 6, Garrett, Pa.
Predsednik: Anton Istenič; tajnik in blagajnik: John Kralj, box 227. Vsi v Garrett, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo.

"Jedinstvo", št. 7, Claridge, Pa.
Predsednik: Louis Tomažin; tajnik: Michael Baloh P. O. box 212; blagajnik: John Zagorec, box 324. — Vsi v Claridge, Pa. — Seja vsako drugo nedeljo ob 2. pop. v Slov. Narodnem Domu.

"Planinski Raj", št. 8, Dawson, N. Mex.
Predsednik: Primož Ulčar, b. 992; tajnik: Frank Kosernik, b. 491; blagajnik: Primož Ulčar, box 491. Vsi v Dawson, N. Mex. Seja vsako 3. nedeljo.

"Zavedni Štajerci", št. 9, Johnstown, Pa.
Predsednik: aKrol eCrjak; tajnik: Gasper Gaves, RFD 7, box 51 b; blagajnik: Ignac Smir, RFD. 7, box 52. Vsi v Johnstown, Pa. Seja vsako tretjo nedeljo v Celloso, Pa.

"Jasna Poljana", št. 10, Brownfield, Pa.
Predsednik: Frank Jaurt; tajnik: Edward Zolokar, box 6. Lemont Furnace, Pa.; blagajnik: John Stritar, b. 72. Brownfield, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo v Brauwick Hotel, Uniontown, Pa.

"Zarja Svobode", št. 11, Dunlo, Pa.
Predsednik: Joseph Hribar, b. 228; tajnik: Andrej Obreza, b. 155; blagajnik: Anton Osaben b. 153. Vsi v Dunlo, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo v dvorani Izobraževalnega društva Vihar.

"Danica", št. 12, Heilwood, Pa.
Predsednik: Bartol Hribček, box 144; tajnik: Louis Kitt, box 85; blagajnik: Joseph Tomažin, b. 35. — Vsi v Heilwood, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo.

"Večernica", št. 13, Baggalev, Pa.
Predsednik: Franc Seigula, box 34. Hostetter, Pa.; tajnik: Ivan Salmich, b. 57, Whitney, Pa.; blagajnik: Anton Rak, b. 53, Hostetter, Pa. — Seja vsako drugo nedeljo ob 2. popold. v društveni dvorani, Hostetter, Pa.

"Složni Bratje", št. 14, Orient, Pa.
Predsednik: Jakob Tekave, b. 204, Republic, Pa.; tajnik: Ivan Erjavec, box 52, Orient, Pa.; blagajnik: Jos. Zupančič box 318, Republic, Pa. — Seja vsko drugo nedeljo v Republic, Pa.

"Slovan", št. 15, Sopris, Colo.
Predsednik: Anton Marinčič, b. 115; tajnik: Jožef Bubnič, b. 115; blagajnik: Silvester Berentin, b. 192. Vsi v Sopris, Colo. — Seja vsako prvo nedeljo ob 9. uri sjutraj v prostorih sobrata Ivan Koncilja, v Piedmont, Colo.

"Bratstvo" št. 16, Buxton, Iowa.
Predsednik: Frank Kristof, b. 24; tajnik: Frank Raspotnik, b. 294; blagajnik: Franc Raspotnik, b. 204. Vsi v Buxton, Ia. — Seja vsako prvo nedeljo v prostoru sobrata Anton Tomšiča.

"Zora", št. 17, Akron, Mich.
Predsednik: Joseph oVik; tajnik: Joseph Starm, box 68; blagajnik: Gas. Volk, box 68. Vsi v Akron, Mich. — Seja vsako prvo nedeljo.

"Združeni Bratje", št. 18, Braddock, Pa.
Predsednik: Frank Arhar, 417 Robison St., Braddock, Pa.; tajnik: Jacob Zalaznik, 843 Willow Way, Braddock, Pa.; blagajnik:

Jernej Zagorec, box 142, East Pittsburgh, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo v litvinski dvorani, 818 Washington ave.

"Nada", št. 20, Huntington, Arkansas.
Predsednik: Louis Krlhkar, box 1; tajnik: Ivan Morse, box 32; blagajnik: Matija Ogrady, box 89. Vsi v Huntington, Arkansas. — Seja vsako tretjo nedeljo v šolski dvorani.

"Sokol", št. 21, West Mineral, Kansas.
Predsednik: Alojzij Kozlevčar, box 233; tajnik: Louis Zupančič, box 4; blagajnik: Ivan Kostelie, box 56. si v Mineral, Kans. — Seja vsako tretjo nedeljo v mesecu v Frank Speiser-jevi dvorani v E. Mineral, Kans.

"Od boja do zmage", št. 22, La Salle, Ill.
Predsednik: Ignac Jordan, RFD. 24, b. 32a; tajnik: Ferdo Arzenšek, 912 Plain St. Peru, Ill.; blagajnik: Frank oVik, 302 — 8th St., La Salle, Ill. — Seja vsako prvo nedeljo v mesecu ob 1. uri popold. v Slov. Narod. Domu.

"Slovenski Bratje", št. 23, Coketon, W. Va.
Predsednik: Ignac Ponikvar b. 32; Coketon, W. Va.; tajnik: Fr. Kocjan, box 272; blagajnik: Anton Jelenc, b. 157. Vsi v Thomas, W. Va. Seja vsako zadnjo nedeljo za prihodnji mesec v D. C. & C. C. dvorani št. 255, Davis, W. Va.

"Ilirija", št. 24, Iselin, Pa.
Predsednik: Ivan Rogelj, box 262; tajnik: Math. Zadravec, box 211; blagajnik: Michael Lončar box 257. Vsi v Iselin, Pa. Seja vsako prvo nedeljo.

"Delavec", št. 25, Rock Springs, Wyo.
Predsednik: Val. Jurovich, box 151; tajnik: Mat. Leskovec, b. 547; blagajnik: Mathew Feclič, 211 Sherman St. Vsi v Rock Springs, Wyo. — Seja vsako drugo nedeljo v Slovenskem Domu.

"Smarnica", št. 26, Export, Pa.
Predsednik: Nikolaj Medved b. 67; tajnik: Louis Zupančič, box 136; blagajnik: Nick Kocima, box 443. Vsi v Export, Pa. — Seja vsako tretjo nedeljo v Red Eagle dvorani.

"Miroljub", št. 27, Diamondville, Wyo.
Predsednik: Math Brunskele, b. 85; tajnik: Jos. Benjar, box 215; blagajnik: Andrej Muhar, box 71. Vsi v Diamondville, Wyo. — Seja vsako prvo nedeljo v Slovenskem domu v Diamondville, Wyo.

"Jutrjanja Zarja", št. 29, Meadow Lands, Pa.
Predsednik: Josip Hrvatini, box 261; tajnik: Andrej Posega, box 275; blagajnik: Josip Bizjak, box 253. Vsi v Meadow Lands, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo v Slov. Izobraž. Domu.

"Trpin", št. 30, Breezy, Hill, Kans.
Predsednik: J. Homec R. F. D. 2, box 160, Mulberry, Kans.; tajnik: Martin Južnik, box 63, Breezy Hill, Kans.; blagajnik: Josip Zibert, b. 115, Breezy Hill Sta., Kans. — Seja vsako tretjo nedeljo.

"Dani se", št. 31, Roslyn, Wash.
Predsednik: Martin Smolnik, box 935; tajnik: Franc Horvat, box 34. Vsi v Roslyn, Wash. — Seja vsako prvo soboto v mesecu pri bratu Fr. Horvat.

"Zeleni vrt", št. 32, Palisades, Colo.
Predsednik: Anton March, b. 744; tajnik: Jakob Trojar b. 744; blagajnik: Jernej Beja vsako tretjo nedeljo v mesecu v prstonednik b. 782. Vsi v Palisades, Colo. — Serih sobrata Jakob Trojar.

"Slovenska Zastava", št. 33, Jenny Lind, Arkansas.
Predsednik: Louis Grlic, box 86; tajnik: Jos. Sadar box 61; blagajnik: Frank Kline box 175. Vsi v Jenny Lind, Ark. — Seja prvo nedeljo ob 2. uri popoldne v društ. dvorani.

"Edinost", št. 34, Yukon, Pa.
Predsednik: Frank Omeje, b. 195; tajnik: Anton Lavrič, box 8; blagajnik: Anton Golobič, box 92. Vsi v Yukon, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo ob 10. uri dopol. v Yukon Society Hall št. 1.

"Planinski Raj", št. 35, Lorain, Ohio.
Predsednik: Jakob Hlepčar, 1639 E. 31st St.; tajnik: Anton Miglič, 1749 E. 29th St.; blagajnik: Ivan Primožič, 1712 E. 31st St. Vsi v Lorain, Ohio. — Seja vsako drugo nedeljo v prostorih g. Viranta 1700 Globe Av.

"Združitelj", št. 36, South Fork, Pa.
Predsednik: Jakob Govekar, box 555; tajnik: Mihael Bojenič, box 495; blagajnik: Luka Koharič, 127 Maple St. Vsi v So. Fork, Pa. — Seja vsako tretjo nedeljo v dvorani Slov. Izobr. Doma.

"Ljubljana", št. 37, Barberton, O.
Predsednik: Frank Smuk, 527 Van St.; tajnik: Frank Zupec, 164 Huston St.; blagajnik: John Zupec, 164 Huston St. Vsi v Barberton, Ohio. Seja vsako drugo nedeljo ob 2. uri popol. na 1109 N. 4th St.

"Dobri Bratje", št. 38, Bridgeport, Ohio.
Predsednik: Viktor Salar, RFD. 2, b. 26;

tajnik: Martin Kos RFD. 2, box F; blagajnik: Franc Wočko, box 462. Vsi v Bridgeport, Ohio. Seja vsako prvo nedeljo ob 8. uri dopoldne v društveni dvorani, Baysville, Ohio.

"Prva Zvezda", šte. 39, Darragh, Pa.
Predsednik: Louis Flere, RAD. 3, box 111, Irvin, Pa.; tajnik: Ivan Bahor, box 116, Rarragh, Pa.; blagajnik: Ignac Založnik, L. box 8, Arona, Pa. — Seja vsako tretjo nedeljo v mesecu ob 2. uri popold.

"Orel", šte. 40, West Newton, Pa.
Predsednik: Andrej Povirk, box 27; tajnik: Andrej Orrin, R. F. D. 2, b. 131b; blagajnik: Jožef Zorko, R. P. D. 2, box 113. Vsi v West Newton, Pa. — Seja vsako četrto nedeljo dopoldne za prihodnji mesec v Slov. Domu.

"Slovenski Bratje", šte. 41, Cleveland, O.
Predsednik: Gabriel Rus, 3698 — 78. St.; tajnik: Fr. Alešnik, 8109 Marble Ave.; blagajnik: Jakob Volčanšek, 3564 E. 82nd St. Vsi v Cleveland, O. — Seja vsako prvo nedeljo v mesecu.

"Mladi Slovec", šte. 42, Oglesby, Ill.
Predsednik: Jožef Stok, box 19; tajnik: Hubert Dular, box 297; blagajnik: Frank Peterlin, box 4. Vsi v Oglesby, Ill. — Seja vsako prvo nedeljo v dvorani Mihael Preškar.

"Sava", šte. 43, Portage, Pa.
Predsednik: Frank Zaman, R. F. D. 1, box 8; tajnik: Joseph Bozich, R. R. D. 1, box 77; blagajnik: George Raspotnik, R. F. D. 1, box 77. Vsi v Portage, Pa. — Seja vsako tretjo nedeljo.

"Prešern", šte. 44, Cliff Mine, Pa.
Predsednik: Alojzij Vidmar, box 57, tajnik: Jurij Rihtarič, box 51; blagajnik: Ferdinand Pregel, box 17; Vsi v Cliff Mine, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo v mesecu ob 2. uri popold. v Owls dvorani.

"Mirni Dom", šte. 45, Johnstown, Pa.
Predsednik: Frank Slabe, 287 Cooper Ave.; tajnik: Gregor Hreščak, 407 Eight ave.; blagajnik: Jos. Rovani, 825 Virginia Ave. Vsi v Johnstown, Pa. Seja vsako drugo nedeljo v dvorani Sv. Cirila in Metod.

"Zveza", šte. 46, Aliv, Arkansas.
Predsednik: John Kranjc, RFD. b. 110; tajnik: John Zontar, RFD. box 77. Vsi v Altus, Ark. — Seja vsako drugo nedeljo.

"Slovenski Bratje", šte. 47, Avella, Pa.
Predsednik: Karol Razboršek, b. 52; tajnik: Dominik Feltrin, box 167; blagajnik: John Vidmar, b. 75. Vsi v Avella, Pa. — Seja vsako drugo nedeljo.

"Slovenski Mladenci", šte. 48, Aurora, Ill.
Predsednik: Ivan Ojster, 627 Aurora Av.; tajnik: John Bošković, 613 Aurora Ave.; blagajnik: Jernej Verbič, 635 Aurora Ave. Vsi v Aurora, Ill. — Seja vsako drugo četrto ob 8. uri zvečer v dvorani na Hauke Ave.

"Proletarec", šte. 50, Franklin, Kans.
Predsednik: Frank Garantini, b. 30; tajnik: Gasper Leskovits, box 289; blagajnik: Frank Leskovits, box 44. Vsi v Franklin, Kans. Seja vsako prvo nedeljo.

"Delavec", šte. 51, Cleveland, O.
Predsednik: Michael Lukner, 6801 Proser Ave.; tajnik Ivan Zaletel, 1009 E. 66. St.; blagajnik: John Prostor 6120 St. Clair Av. Vsi v Cleveland, Ohio. Seja vsako drugo nedeljo v mesecu ob 9. uri dopoldne v Slov. Nar. Domu St. Clair ave.

"Ljubljanski Grad", šte. 52, DeKalb, Ill.
Predsednik: Pavel Košir, 1403 State St.; tajnik: Franc Keršič, 1317 Market St.; blagajnik: Franc Prebil, 1142 Market St. si v DeKalb, Ill. — Seja vsako drugo nedeljo pri sobratu Fr. Keršič.

"Slovenski bratje", šte. 53, Fairpoint, Ohio.
Predsednik: M. Simičič, box 105; tajnik: John Lekšan, box 105; blagajnik: Franc Kosa, box 105. si v Fairpoint, Ohio. — Seja vsako prvo nedeljo v mesecu pri sobratu J. Lešan.

"Vrh Planin", šte. 55, Crabtree, Pa.
Predsednik Franc Trifila, box 95; tajnik in blagajnik: Andrej Jereb, box 92. Vsi v Crabtree, Pa. — Seja vsako drugo nedeljo v prostorih sobrata Andr. Jereb.

"Združeni Slovani", št. 56, Pittsburgh, Pa.
Predsednik Vincenc Arh 1, Ruckebach St.; NS.; tajnik: Joseph Dekleva, 5438 Dresden Alley; blagajnik: Anton Fabec 5710 Dawson Alley. Vsi Pittsburgh, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo v mesecu ob 9. uri dopoldne v K. S. D. v Pittsburgh, Pa.

"Caven", šte. 57, Wooster, Ohio.
Predsednik: Martin Cermelj; tajnik: Ciril Stibilj; blagajnik: Frank Cermelj. Val Rt. 2 c. o. C. B. Clej Co., Dalton, Ohio. — Seja vsako prvo nedeljo v prostorih sobrata Martina Cermelja.

"Rudar", šte. 58, Canmore, Alta, Canada.
Predsednik: John Medved; tajnik in blagajnik: Anton Polutnik, box 185; Canmore, Alta, Canada. — Seja vsako drugo nedeljo

v prostorih sobrata Anton Polutnik ob 2. uri popoldne.

"Slovenski Fantje", šte. 59, Maynard, Ohio.
Predsednik: Louis Lauer, box 152; tajnik: Max Jerchin, box 254; blagajnik: Anton Skoberne, box 1566. Vsi v Maynard, O. — Seja vsako drugo nedeljo v dvorani g. J. Hrabaka.

"Slovenski Tabor", šte. 60, Moon Run, Pa.
Predsednik: Mihael Klopčič, b. 213; tajnik: Anton Pintar, box 294; blagajnik: Valentin Kralj, box 65. — Vsi v Moon Run, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo v mesecu ob 1. uri popold. v društveni dvorani.

"Napredni Slovenci", šte. 61, Gary, Ind.
Predsednik: Martin Skala, 1113 Jefferson St.; tajnik: John Slanc, 1105 Jefferson St.; blagajnik: Sam Bunjevac 1105 Jefferson St. Vsi v Gary, Ind. — Seja vsako 2. nedeljo v prostorih sobrata Ignac Prosenik 1113 Jefferson St.

Žensko društvo "Sokol", šte. 62, Cleveland, Ohio.

Predsednica: Žofija Birk, 6006 St. Clair Ave.; tajnica: Franciška Trbešnik, 6615 Bonna Ave.; blagajnica: Franciška Lauše, 6121 St. Clair Ave. Vse v Cleveland, O. — Seja vsaki prvi ponedeljek v mesecu v Slov. Narodnem Domu.

"Adamci in Lunder", šte. 63, Robbins, Pa.
Predsednik: Jos. Komat, box 51; tajnik: Franc Mejak, box 97; blagajnik: Anton Štavar, box 51. Vsi v Yohoghany, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo.

"Bratoljub", šte. 64, Milwaukee, Wis.
Predsednik: Ivan Sem, 542 So. Pierce St.; tajnik: Frank Maroh, 299 3rd Ave.; blagajnik: Vincenc Ritonja, 406 Virginia St. Vsi v Milwaukee, Wis. — Seja vsako drugo nedeljo v dvorani Martin Rop, 477 National & 3. Ave.

"Franz Schummeier", šte. 66, Yale, Kans.
Predsednik: Jožef Kotnik; tajnik: John Jančič, blagajnik: Martin Kožuh. Vsi v R. R. 8, Pittsburg, Kans. — Seja vsako drugo nedeljo v mesecu ob 2. popold. v John Dollar-jevi dvorani.

"Narodna Sloga", šte. 67, Seminole, Pa.
Predsednik: Nikolaj Zvonarig, box 63, Distant, Pa.; blagajnik: Anton Jankel, box 55. si v Seminole, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo v cerkveni dvorani.

"Združeni Balkan", šte. 68, Clinton, Ind.
Predsednik: Frank Marezl, 437 N. 9th St.; tajnik: Ignac Munar, box 449; blagajnik: Anton Primošič R. R. 3, box 5. — si v Clinton, Ind. Seja vsako drugo nedeljo ob 9. dopoldne pri Christ Pasavento Hall N. 7th St.

"Orel", šte. 69, Madrid, Ia.
Predsednik: Frank Omerzu, R. 2, b. 32A; tajnik: Anton Aušič, R. 2, box 38; blagajnik: Ivan Omerzu R. 2, box 38. si v Madrid, Ia. — Seja vsako prvo nedeljo v mesecu v dvorani Schneider.

"Zvesti bratje", šte. 70, New Derry, Pa.
Predsednik: Jožef Pavlič; tajnik: Jakob Pinoza; blagajnik: George Stanovič, Vsi R. D. 3, box 86, Blairville, Pa. Seja vsako prvo nedeljo ob 2 uri popoldne v prostorih sobrata Jakob Pinoza v New Derry.

"Delavec naprej", šte. 71, Bessemer, Pa.
Predsednik: Joseph Jereb, — box 178; tajnik: Frank Settle, b. 159; blagajnik: Louis Hribar, box 68. Vsi v Bessemer, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo v prostorih sobrata Martin Mozzi v Bessemer, Pa.

"Kosciusko", šte. 72, Bankhead, Alta, Can.
Predsednik: John Janota; tajnik: Joseph Spiewak, box 547; blagajnik: Peter Kubany, box 40. Vsi v Bankhead, Alta, Canada. — eja vsako tretjo nedeljo v mesecu.

"Pod Triglavom", šte. 73, Smithfield, Pa.
Predsednik: Josip Strle, box 149; tajnik: Frank Klemenc, box 209; blagajnik: John Eržen, b. 149. — Vsi v Smithfield, Pa. — Seja vsako drugo nedeljo.

"Kranjski prijatel", šte. 74, Falls Green, Pa.
Predsednik: Louis Slak, box 61; tajnik: Louis Slak, box 61; blagajnik: Jernej Gorup, box 484. — Vsi v Falls, Creek, Pa. — Seja vsako drugo nedeljo v mesecu ob 2. popold. v prostorih sobrata Alojzij Urbanč, 35 Penry Road.

"Naprej do Zmaga", šte. 75, Fitz Henry, Pa.
Predsednik: John Okrožček; tajnik: Anton obličič, a vi v Fitz Henry, Pa., box 106. — Seja vsako prvo nedeljo ob 9. uri zjutraj v družbeni hiši šte. 96.

"Slovenska Cvetlica", šte. 76, Adamsburg, Pa.
Predsednik: John Jakič; tajnik: Frank Menart, box 135; blagajnik: John Grum, box 21. Vsi v Adamsburg, Pa. Seja vsako 2. nedeljo v mesecu.

"Severni Premogari", šte. 77, Superior, Wyo.
Predsednik: Andrej Kokelj, box 125; taj-

nik in blagajnik: Lov. Zajec, b. 286; Vsi v Superior, Wyo. — Seja vsako tretjo nedeljo ob 10. uri dopol. v Frank Kralovec dvorani.

"Slovenija", šte. 78, Miller Run, Pa.
Predsednik: John Juko, R. 2, box 11a; Hooversville, Pa.; tajnik: Jakob Juko, R. 2, box 11a, Hooversville, Pa.; blagajnik: Ant. Berčan, box 1, Miller Run, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo v mesecu pri sobratu Anton Berčan.

"Bonairski Slovenci", šte. 79, Bon. Air, Pa.
Predsednik: Lovrene Kranjc; tajnik: Anton Jakobe, blagajnik: Ivan Milave, si v Bon Air, Pa. R. F. D. 2, Johnstown, Pa. — Seja vsako drugo nedeljo ob 2. ri popold. v lastnem domu v Bon Air, Pa.

"Sloga", šte. 80, Philadelphia, Pa.
Predsednik: Ivan Petan, 2544 Salmon St.; tajnik: Mihael Omerzu, 2723 E. Huntington St.; blagajnik: Josip Kosole, 2565 Salmon St. Vsi v Philadelphia, Pa. — Seja vsako drugo nedeljo v mesecu.

"Prvi Maj", šte. 81, Bishop, Pa.
Predsednik: Jožef Rožane; tajnik: Andrew Renko box 143, Cecil, Pa.; blagajnik: Ivan Zupančič, McDonald, Pa., RFD. 2, box 185. — Seja vsako tretjo nedeljo.

"Jezero", šte. 82, Ringo, Kans.
Predsednik: Mihael Pernel, b. 33; tajnik: Math. Setina, box 115, Ringo, Kans.; Seja vsako tretjo nedeljo v mesecu ob 9. uri dopoldne v dvorani Joe Skubiz.

"Terbanska dolina", šte. 83, Cleveland, O.
Predsednik: Jakob Crnilogar, 1027 E. 61st St.; tajnik: Joseph Breščič, 6215 Carl Av.; blagajnik: Anton Kašič, 1092 E. 61st St. Vsi v Cleveland, Ohio. — Seja vsako tretjo nedeljo v mesecu v Grdinovi dvorani št. 2. ob 9:30 dopoldne.

"Radnici naprej", šte. 84, Farmington, W. Va.

Predsednik: George Kasunič; tajnik: Matjaž Lauš; blagajnik: Vid Kasunič. Vsi box 623, Farmington, W. Va. — Seja vsako tretjo nedeljo v mesecu v hiši šte. 46.

"Napredek", šte. 85, Skidmore, Kans.
Predsednik: Simon Repovš, R. R. 1, Weir, Kans.; tajnik in blagajnik: Ant. T. Jamnik R. R. 3, box 63, Columbus, Kans. — Seja vsako drugo nedeljo v mesecu pri J. Zakrajšku.

Livington, Ill., št. 86.
Predsednik: John Vidmar box 13; tajnik: Andrej Belak box 652; blagajnik: Mihael Stražič, box 667. Vsi v Livington, Ill. — Seja vsako drugo nedeljo v mesecu ob 2. pop.

"Rudeci prapor", šte. 87, Bentleyville, Pa.
Predsednik: Andrej Lovšin b. 665; tajnik in blagajnik: Alojzij Humar, box 108. Vsi v Bentleyville, Pa. Seja vsako drugo nedeljo v mesecu pri sobratu Jos. Milanichu. P Soldnemiev9:5 Pnr l, g. dšk THARA

"Naprej", šte. 88, Nokomis, Ill.
Predsednik: George Plahutnik, box 521; tajnik in blagajnik: Ivan Kranjc box 672, Nokomis, Ill. — Seja vsako tretjo nedeljo v mesecu ob 2. pri popold. pri sobr. John Krainz.

"Slovenec", šte. 89, Eckhart, Mine, Md.
Predsednik: Anton Urbas, box 27; Valle Sumit, Md.; tajnik: Franc Posencel, RFD. 1, Eckhart Mine, Md.; blagajnik: Anton Komac, box 56. — Eckhart Mine, Md. — Seja vsako drugo nedeljo v mesecu ob 2. uri popold. pri sobr. Frank Prižnel.

"Vatanite Bratje", šte. 90, Gross, Kans.
Predsednik: Ignac Rugelj, box 64, Aripdiv, Kans.; tajnik Frank Homar, box 36, Gross, Kans.; blagajnik: V. Lodiškar, box 25, Gross, Kans. Seja vsako drugo nedeljo v mesecu.

"Gorjanski hrib", šte. 91, Greensburg, Pa.
Predsednik: Frank Simovič, b. 519; tajnik: Joseph Šume, RFD. 1, box 6; blagajnik: Martin Kovač, RFD. 7, box 111. — si v Greensburg, Pa. — Seja vsako tretjo nedeljo v mesecu ob 2. uri popoldne v Mrs. Mihevc dvorai v Haydenville.

šte. 92, Girard, Kans.
Predsednik: Rudolf Kranjca, R. 4, box 230; tajnik: Frank Kravanja, R. R. 4, box 154. Vsi v Girard, Kans. Seja vsako 1. nedeljo v mesecu.

"Zmaga", št. 93, Bryant, Okla.
Predsednik: Louis Hribar, b. 20; Bryant, Okla.; tajnik: Rudolf Pehar, R. 1, box 78, Weleetka, Okla.; blagajnik: Matija Kutnar box 18, Bryant, Okla. — Seja vsako prvo nedeljo v mesecu v Union Hall, Victoria Camp.

"Sv. Barbara", št. 95, Standardville, Utah.
Predsednik: Joseph Brodnik, box 1601; tajnik: Marko Rešek, box 1621; blagajnik: Marko Petrič, box 1621, si v Standardville, Utah. — Seja vsako prvo nedeljo v mesecu v Hall No. 1.

"Svobodni bratje", šte. 96, Duluth, Minn.
Predsednik: Ivan Pikuš, 9717 McCuen St.; tajnik: Karol Gerlovič 226 98 Ave. W. Blagajnik: Mihael Špehar, 403-97 Ave. W. Vsi v New Duluth, Minn. — Seja vsako 3. nedeljo v mesecu v prostorih sobr. J. Pizaha.

xx šte. 97, Rhone, Pa.
Predsednik: Aloj. Grošelj 322 Front St.; tajnik: Cyril Završ, 145 Pine St.; blagajnik: Mihael Jarh, 208 Pine St. Vsi v Rhone, Pa. — Seja vsako tretjo nedeljo v mesecu v prostorih Radolf Paulič 320 Front St.

"Slovenska Zdržištev", št. 98, Standard, Ill.
Predsednik: Ivan Starc, box 232; tajnik: Ivan Urbančič, box 302; blagajnik: Ignac Kukman, box 312. Vsi v Standard, Ill. — Seja vsako prvo nedeljo po 15. v dvorani Viljem Konstantine.

"Tha Dolina", šte. 99, Hermine, Pa.
Predsednik: Mihael Turek, b. 252; tajnik: Fran. Sterman, box 27; blagajnik: Frank Osolin, box 315. Vsi v Hermine, Pa. — Seja vsako zadnjo nedeljo v mesecu v dvorani SNPJ.

"Zvezda", šte. 100, Forest City, Pa.
Predsednik: Lorenč Otkar, box 246; tajnik: Matija Kamin, box 491; blagajnik: Martin Muchitza, box 237. Vsi Forest City, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo v mesecu v mestni dvorani.

"Zdrži se Slovenec", šte. 101, Midway, Pa.
Predsednik: John Leskovec, box 78; tajnik: Martin Strupek, box 285; blagajnik: Frank Urbančič, box 91. Vsi v Midway, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo v mesecu v dvorani SNPJ.

"Vodnik", šte. 102, Farrell, Pa.
Predsednik: Jakob Peršin, b. 666; tajnik: Frank Cimperman, box 442; blagajnik: Josef Germ, box 194. Vsi v Farrell, Pa. — Seja vsako 1. nedeljo v mesecu ob 2. uri pop. v S. D. Domu 1112 Beechwood ave.

"S. Ana", št. 103, East Helena, Mont.
Predsednica: Helena Rus, box 27; tajnica: Ivana Andolsek, box 162; blagajnica: Marija Rizler, box 82. Vse v East Helena, Mont. — Seja vsako prvo nedeljo v mesecu v Festival Hall.

"Sv. Barbara", šte. 104, Luzerne, Pa.
Predsednik: Josef Berlic, 71 Walnut St.; tajnik: Ant. Osolin, 868 Bennett St.; blagajnik: Joseph Sperlik, 864 Bennett St. Vsi v Luzerne, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo v mesecu v dvorani "Firemen's Bldg."

"Rdeči Orel", št. 105, Whit Valley, Pa.
Predsednik: Frank Kern, S. R. No. 88; tajnik: Anton Rozima, S. R. No. 1, box 142; blagajnik: Andrej Bogataj, S. R. No. 12. Vsi v Export, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo v mesecu v Kr. Slov. Domu, White Valley.

"Livada", št. 106, Bear Creek, Mont.
Predsednik: Ignac Juvan, box 221; tajnik: Frank Golob, box 220; blagajnik: Joseph Tomič, box 85. Vsi v Bear Creek, Mont. Seja vsako prvo nedeljo v mesecu.

"Slovenski Dom", št. 107, Homer City, Pa.
Predsednik: Filip Krašek, box 329; tajnik: Anton Glavan, box 276; blagajnik: Fr. Kovač, box 276. Vsi v Homer City, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo v mesecu v domu učitelja F. Farenchaka.

"Triglav", šte. 108, Chisholm, Minn.
Predsednik: Frank Puntek, 202 N. Chestnut St.; tajnik: Jos. Ostrub, box 522; blagajnik: Jos. Breznik, 209 N. Birch St. Vsi v Chisholm, Minn. Seja vsako prvo nedeljo v mesecu v dvorani John Grahek.

"Nova Domovina", šte. 109, Cherokee, Kans.
Predsednik: Leopold Preločnik, box 278; tajnik: Ivan Telhan, b. 169; blagajnik: Fr. Dev, box 111. Vsi v Cherokee, Kans. Seja vsako prvo nedeljo v mesecu.

"Slovenska Navada", šte. 110, Hartford, Ark.
Predsednik: Frank Dolinšek, box 39; tajnik: Ivan Zimerman, RFD 1, b. 2, West; blagajnik: Jos. Hribar, box 1. Vsi v Hartford, Ark. Seja vsako 1. nedeljo v mesecu pri sobr. J. Hribar.

šte. 111, Duryea, Pa.
Predsednik: Ivan Grošelj, 276 Columbia St.; tajnik: Fr. Cabeven, 276 Columbia St.; blagajnik: Jakob Brečelnik, 198 Cherry St. Vsi v Duryea, Pa. Seja vsako prvo nedeljo v mesecu v John Wasta Hall.

"Triglav", šte. 112, Detroit, Mich.
Predsednik: Joseph Božič, 161 Victor Ave. H. P.; tajnik: J. Puerbas, 2989 Orleans St., Davison Rd; blagajnik: John Gebec, 36 Bedford Ave., Hmt. Vsi v Detroit, Mich. Seja vsako 1. nedeljo v mesecu v Victoria Hall, 424 Ferry Ave. E.

"Sloga", šte. 114, Blocton, Ala.
Predsednik: Joseph Resnik, Blocton, Ala.; tajnik: J. Kulovitz, W. Blocton, Ala.; bla-

gajnik: John Kestnar, Hargrove, Ala. Seja vsako prvo nedeljo v mesecu pri sobr. J. Kulovitz.

"Svoboda", št. 116, Willock, Pa.
Predsednik: Ivan Fatur, box 85; tajnik: Anton Sotler, box 212; blagajnik: Anton Vehovec, box 28. Vsi v Willock, Pa. Seja vsako 1. nedeljo v mesecu v dvorani Willock Social Ass'n.

"Za združenje", šte. 117, Broughton, Pa.
Predsednik: Mihael Mali, box 156; tajnik: Andrej Karzišnik, b. 181; blagajnik: Ivan Gitnik, box 186. Vsi v Broughton, Pa. Seja vsako prvo nedeljo v mesecu.

"Sv. Barbara", št. 118, Fleming, Kans.
Predsednik: Joseph Grant, RR 2, box 129; tajnik: Anton Skubic, R R 2, box 64; blagajnik: Fr. Benedičič, R R 2, box 63. Vsi v Pittsburg, Kans. Seja vsako 1. nedeljo v mesecu v Fr. Špeharjevi dvorani.

"Svoboda", št. 119, Jack's Ville, Kans.
Predsednik: Jakob Baloh, RFD. No. 8, box 88; tajnik: Jak Selak, RFD. No. 8, box 92. Vsi v Pittsburg, Kans.

"Slovenski Bratje", št. 120, Gilbert, Minn.
Predsednik: Frank Podrižaj, box 94, Gilbert, Minn.; tajnik: Jos. Brajer, box 591, Gilbert, Minn.; blagajnik: Jerney Maček, box 133, McKinley, Minn. Seja vsako 1. nedeljo v mesecu.

"Zdrži se Slovenci", št. 121, Little Falls, N. Y.
Predsednik: Frank Borštnar; tajnik: Fr. Malevasič, box 327; blagajnik: Jos. Lešter, 95 Morland St. si v Little Falls, N. Y. — Seja vsako prvo nedeljo v mesecu.

šte. 122, Imperial, Pa.
Predsednik: Joseph Ula, box 91; tajnik: Anton Tauselj, box 62; blagajnik: Jakob Dolinar, box 216. Vsi v Imperial, Pa.

"Lincola", št. 123, Springfield, Ill.
Predsednik: John Goršek, 414 W. Hay St.; tajnik: Josef F. Kren, 1900 E. Stuart St.; blagajnik: Anton Kužnik, 1201 So. 19th St. Vsi v Springfield, Ill. Seja vsako prvo nedeljo v mesecu.

"Zlata Zarja", št. 124, Primero, Colo.
Predsednik: Ivan Tomšič, box 461; tajnik: Luka Lipold, box 320; blagajnik: Luka Bergant, box 411. Vsi v Primero, Colo.

"Rožna Dolina", šte. 125, Burdine, Pa.
Predsednik: Jernej Hafner, box 65, Burdine, Pa.; tajnik: Vincenc Vidmar, box 41M, Presto, Pa.; blagajnik: Ignac Krek, box 67, Presto, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo v mesecu v Slov. dvorani.

"Sv. Barbara", št. 126, Cleveland, Ohio.
Predsednik: John Zaman; tajnik: Matevž Petelinkar, 697 E. 157th St.; blagajnik: Martin Smrke, 14605 Darwin ave. Vsi v Cleveland, Ohio.

"Slovenski Bratje", št. 127, Irwin, Pa.
Predsednik: Mihael Podborček, RFD 2, box 126; tajnik: Matija Breznik, RFD, box 132; blagajnik: Matevž Breznik, RFD 2, box 132. Vsi v Irwin, Pa. Seja vsako prvo nedeljo v mesecu.

"Slovenski Bratje", št. 128, Indianapolis, Ind.
Predsednik: Matevž Milharčič, 720 N. Warmen Ave.; tajnik: Matija Jakše, 710 Holmes Ave.; blagajnik: Frank Donan, 2635 W. Walnut St. Vsi v Indianapolis, Ind. Seja vsako 3. nedeljo v mesecu v S. N. Domu.

šte. 129, Newcomer, Pa.
Predsednik: Frank Radič, box 88; tajnik: Ivan Cvetkovič, box 75; blagajnik: Alojzij Muster, box 88. Vsi v Newcomer, Pa. Seja vsako prvo nedeljo v mesecu.

"Sv. Barbara", št. 130, Eveleth, Minn.
Predsednik: Jakob Ahean, 305 Fayal Road; tajnik: Ant. Frits, 112 Grand Ave.; blagajnik: Jos. Indihar, 214 Monroe St. Vsi v Eveleth, Minn.

"Sv. Barbara", št. 131, Calumet, Mich.
Predsednik: Pavel D. Špehar, 218, 5th St.; tajnik: Pavel Šhaltz, 209-7th St.; blagajnik: Joseph Srebrnjak, 611 — 5th St. Vsi v Calumet, Mich.

"Prvi Maj", št. 132, New Alexandria, Pa.
Predsednik: Fr. Medvešek; tajnik: Joseph Zuraj; blagajnik: Joe Sik. Vsi v New Alexandria, Pa., RFD, 1, box 161.

"Zarja Svobode", št. 133, Leadville, Colo.
Predsednik: Ivan Stubler; tajnik: Mark Ponovič; blagajnik: Frank Fertuna. Vsi v Leadville, Colo., box 389. — Seja vsako tretjo nedeljo v mesecu.

"Slovenec", šte. 134, Vandling, Pa.
Predsednik: Lovrenc Cestnik, box 18; tajnik: John Skrbec, box 217; blagajnik: Joseph Jerin, box 88. — Vsi v Vandling, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo v mesecu.

"Slavček", št. 135, Oak View, Colo.
Predsednik: Frank Pajk, box 34; tajnik: Alojzij Zupan, box 34; blagajnik: Frank

Peček, box 34. Vsi v Oak View, Colo. — Seja vsako prvo nedeljo v mesecu.

"Ojsterca", št. 136, Dietz, Wyo.
Predsednik: Frank Breznik; tajnik: Ivan Pečovnik; blagajnik: Fr. Voler. Vsi box 52, Dietz, Wyo.

"Sava", št. 138, Somerset, Colo.
Predsednik: Josip Kral, box 42; tajnik: Alojzij Zumek, box 157; blagajnik: Mihael Nernelj, box 134. Vsi v Somerset, Colo.

"Združeni Sobratje", št. 139, Universal, Pa.
Predsednik: Ivan Demšar, box 204; tajnik: Pavel Kokal, box 172; blagajnik: Ivan Jereb, box 128. Vsi v Universal, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo v mesecu v Slov. dvorani.

"Slovenski Bratje", št. 140, Pineville, Minn.
Predsednik: Valentin Bezek, box 21; tajnik: August Filipčić, box 57; blagajnik: Frank Bezek, box 31. Vsi v Pineville, Minn. Seja vsako prvo nedeljo v mesecu.

"Prijatelj delavcev", šte. 141, Sublet, Wyo.
Predsednik: Joseph Rakun, box 82; tajnik: Fr. Kumprej, box 85; blagajnik: Max Robnik, box 93. — Vsi v Sublet, Wyo. — Seja vsako prvo nedeljo v mesecu ob 2. uri popol. v Fr. Cirey dvorani.

"Zapadni Vrt", št. 142, Winter Quarters, Utah.
Predsednik: Vincenc Raunikar, box 35; tajnik: Ivan Reven, box 221, Scofield, Utah; blagajnik: Ivan Polc, box 62, Winter Quarters, Utah. — Seja vsako prvo nedeljo v mesecu.

"Zvan", št. 143, Dodson, Md.
Predsednik: Gasper Perenič, b. 7; tajnik: Max Selak, box 45; blagajnik: Fr. Klemenc, box 23. — Vsi v Dodson, Md. — Seja vsako prvo nedeljo v mesecu.

"Slovensko-Hrvatski Bratje", št. 144, Grayland, Pa.
Predsednik: Franč Pelan; tajnik: Jacob Zupančič, box 59, Masontown, Pa.; blagajnik: Joseph Sarac, box 42, Imne Sterling, Pa. Seja vsako 1. nedeljo v mesecu v stari šoli.

"Sv. Barbara", št. 145, Joliet, Ill.
Predsednik: Alojzij Wise, 200 Jackson St.; tajnik: Alojzij Martinčič, 207 Ingals Ave.; blagajnik: Ivan Zaletel, 1503 N. Hickory St. si v Joliet, Ill. — Seja vsako prvo nedeljo v mesecu v stari šoli.

"Sobratje naprej", št. 146, Penna Sta., Pa.
Predsednik: Simon Groiel, box 123, Penna Sta., Pa.; tajnik: Frank Demšar, box 253, Marlar, Pa.; blagajnik: Frank Pittner, box 104, Penna Sta., Pa. Seja vsako prvo nedeljo v mesecu.

"Slovenski bratje", št. 147, Frontenac, Kans.
Predsednik: Ivan Tratar, box 97; tajnik: Andrej Uršič, box 309; blagajnik: Karol Šlapšek, box 267. — Vsi v Frontenac, Kans. Seja vsako 3. nedeljo v mesecu.

"Narodna Zmaga", št. 148, Cuddy, Pa.
Predsednik: Matevž Kos, box 27; tajnik: Matija Galičič, box 207; blagajnik: Lovrenc Bašel, box 131. Vsi v Cuddy, Pa. Seja vsako 2. nedeljo v mesecu ob 2. uri popol. pri sobratu L. Bašel.

"Sloga", št. 149, East Palestine, Ohio.
Predsednik: Jakob Istenič, 436 E. Martin St.; tajnik: John Božič, P. O. box 152; tajnik in blagajnik: Anton Cop, 419 Clark St. Vsi v East Palestine, Ohio. — Seja vsako prvo nedeljo v mesecu b. 3. uri popoldne.

"Slovan", št. 150, Slovan, Pa.
Predsednik: Frank Šabec, box 4.
Predsednik: Mih. Klanovšek, box 169, Atlasburg, Pa.; tajnik: Ant. Jerman, box 43, Slovan, Pa.; blagajnik: John Pirh, box 77, Slovan, Pa. Seja vsako tretjo nedeljo v mesecu ob 2. uri popoldne.

"Postojnska Jama", št. 151, Dalgus, Colo.
Predsednik: John Lipce, box 76; tajnik: Andrej Milavec, box 68; blagajnik: Frank Gatil, box 129. Vsi v Dalgus, Colo. — Seja vsako prvo nedeljo v mesecu v Union Hall.

"Napredni Radnici", šte. 152, Johnstown, Pa.
Predsednik: Ant. Horvat; tajnik: Viktor Horvat, 62 Maple Ave.; blagajnik: Vincenc Jaglič, 712 Maple ave. Vsi v Johnstown, Pa. Seja vsako drugo nedeljo v mesecu.

"Rudeči Prapor", šte. 153, Southview, Pa.
Predsednik: Anton Struna, box 12; tajnik: Anton Rupnik, box 55; blagajnik: Louis Jankovič, box 16. Vsi v Southview, Pa. Seja vsako 3. nedeljo v mesecu ob 1. uri popoldne v Slov. Nar. Domu.

Opomba: Tajnike društve, ki najdejo kakšno pomoto, istotako tistih, katerih društveno poročilo je pomanjkljivo, prosim, da mi nemudoma sporoče, da se ne morejo izmeniti k izide prihodnjih, popravijo. S sobratskim pozdravom
Blaž. Novak, tajnik S. D. P. Z.

JUGOSLOVANSKA SOCIALISTIČNA ZVEZA.

3639 W. 26th St., Chicago, Ill.

Vse informacije in tiskovine za ustanovitev socialističnih klubov daje tajništvo J. S. Z.

ODBORNIKI SLOVENSKE SEKCIJE:

Filip Godina, Ivan Molek, Frank Mrgole, Frank Podlpec in Frank Zajc.

SEKCIJSKI NADZORNI ODBOR:

Frank Aleš in Mary Aučin.

Tajnik odbora je Filip Godina, 2814 So. Karlov Ave., Chicago, Ill.

ODBORNIKI SRBSKE SEKCIJE:

St. Cholich, Peter Kokotovich, Milan Lučič, B. Stojanovich in Lj. Golo.

Tajnik in blagajnik odbora je Peter Kokotovich, 2296 Clybourn Ave., Chicago, Ill.

Klubi, ki žele govornike, naj se obrnejo do tajnika sekcijskega odbora.

ZVEZNI NADZORNI ODBOR:

M. Dimich, M. Sekulich in Frank Zajc.

ZVEZNO TAJNIŠTVO:

Frank Petrich, 3639 W. 26th Street, Chicago, Ill.

SLOVENSKI AKTIVNI KLUBI:

- 83, Fort Smith, Ark. — Tajnik Frank Gorenc, R. 1, box 208, Bonanza, Ark.
- 140, Hartford, Ark. — Tajnik Jos. Spendal, Box 22.
  - 1, Chicago, Ill. — Tajnik Frank Aleš, 2124 So. Crawford Ave.,
  - 4, La Salle, Ill. — Tajnik Justin Zajc, Box 428.
- 50, Virdeu, Ill. — Tajnik Frank Stempihar, R. F. D. 41, Box W.
- 192, Johnston City, Ill. — Tajnik John Slivnik, Box 599.
- 41, Clinton, Ind. — Tajnik Frank Rezišnik, 439 S. 9th St.
- 30, Mulberry, Kans. — Tajnik Mike Krule, R. R. 2, Box 38.
- 81, Skidmore, Kans. — Tajnik Val. Witrich, R. 3, Box 261, Columbus, Kans.
- 91, Stone City, Kans. — Tajnik Mike Fine, Box 114.
- 2, Glencoe, Ohio. — Tajnik Frank Cemažar, Box 42. — Redne seje vsako 3. nedeljo popoldne pri sodrugu N. Zlembergerju.
- 27, Cleveland, Ohio. — Tajnik Andr. Bogataj, 1124 E. 68th St., Vinc. Jurman, organizator. Seje vsako drugo in četrto nedeljo ob 2. uri popoldne na 6409 St. Clair Ave.
- 49, Collinwood, Ohio. — Tajnik Jos. F. Durn, 689 E. 160th St. Organizator Louis Dugar.
- 95, Piney Fork, O. — Tajnik Jak Cernilogar, box 171.
- 114, Detroit, Mich. — Tajnik Jos. Kotar, 526 Wheelock ave.
- 123, Maynard, O. — Tajnik Fr. Bregar, Box 283, Barton, O.
- 189, Blaine Ohio. — Tajnik Frank Garm, Box 167.
- 10, Forest City, Pa. — Tajnik Jos. Pavšek, R. F. D. 2, Bx 23.
- 32, W. Newton, Pa. — Tajnik Jos. Zorko R. F. D. 2. Box 113.
- 69, Herminie, Pa. — Tajnik Ant. Zornik, Box 202.
- 118, Canonsburg, Pa. — Tajnik John Bobnar, Box 481.
- 144, Fitz Henry, Pa. — Tajnik Anton Boltich, P. O.
- 157, Gross, Kans. — Tajnik Frank Smerdu, Box 53.

- 167, South View, Pa. — Tajnik Anton Rupnik, Box 55.
- 171, Yukon, Pa. — Tajnik Frank Kovach, box 114.
- 176, Wick Haven, Pa. — Tajnik Frank Dernovšek, box 68.
- 178, Whitney, Pa. — Tajnik Jos. Debelak, Box 43.
- 182, Meadowlands, Pa. — Tajnik Jos. Hrvatin, box 272.
- 184, Lawrence, Pa. — Tajnik Matt Matko, Box 112.
- 195, White Valley, Pa. — Tajnik Jos. Bric, R. Box 322, Export, Pa.
- 201, Auburn, Ill. — Tajnik Louis Kostelic, box 219.
- 208, Buena Vista, Pa. — Tajnik Frank Hafner, Box 14.
- 211, Aliquippa, Pa. — Tajnik Bart. Yeraut, Box 287.
- 180, West Allis, Wis. — Tajnik John Voljčnjak, 482—54. Av.
- 136, Rock Springs, Wyo. — Tajnik John Dolinar, Box 549.
- 213, Carlinville, Ill. — Tajnik John Pogačnik, Box 824.
- 214, Greensburg, Pa. — Mike Paulin, R. F. D. 7, box 6.

PASIVNI SLOVENSKI KLUBI. *)

- 45, Waukegan, Ill. — Tajnik Mart. Judnich, box 92, Waukegan, Ill.
- 96, Bear Creek, Mont. — Tajnik Mart. Vrklijan, Box 261.
- 188, W. Frankfort, Ill. — Tajnik Fr. Pergar, Box 604.
- 179, Edison, Kans. — Tajnik Rud. Krainc, R. 4, Box 230, Girard, Kans.
- 114, Detroit, Mich. — Tajnik Jos. Kotar, 526 Wheelock Ave.

*) Pasivni klubi so klubi, ki so zaostali čez tri mesece s prispevki in ki v tem času ne pošljejo mesečno poročila.

SRBSKI KLUBI:

- 20, Chicago, Ill. — Tajnik Geo. Maslac, 2296 Clybourn Ave.
- 108, Cambria, Wyo. — Tajnik Chas. M. Ilich, box 156.
- 210, Detroit, Mich. — Tajnik Milan Polovina, 112 Victor Ave.
- 212, Detroit, Mich. — Tajnik Božo Keleuva, 443 Tennessee Ave.

POSAMEZNI ČLANI (at large):

- John Teran, Ely, Minn.
- Frank Rolich, Hudson, Wyoming.

Slovenskim soc. klubom v Crawford Co., Kans., na znanje.

Znano je, da je bila dne 26. jan. t. l. sklicana konferenca soc. klubov na Franklin, Kans., zaradi knjižnice. Vsi klubi so bili obveščeni potom dopisnic in časopisja glede te konference, toda zastopan je bil samo klub št. 157 iz Gross-a.

Da je bilo potrebno nekaj ukreniti glede knjižnice, je razumljivo, torej naznanjam, da je knjižnica premeščena na Gross, Kans. Knjige so v oskrbi sodr. John Erjavca. To bo v veljavi toliko časa, dokler ne zahteva večina klubov, da se knjižnica premesti drugam.

Pravico do odločevanja imajo samo aktivni klubi in klubi, ki ponovno ožive. To zahtevajo pravila knjižnice.

Frank Smerdu, konf. taj.

Da morejo odpasti socialni razredi, je treba družbo tako organizirati, da je mogoče uveljaviti skupne interese in z njimi izpodrinuti nasprotni. Skupna produkcija daje podlago za to; taka produkcija pa zahteva tudi skupnost produktivnih sredstev. Socializiranje produkcije ni kaprica socialistov, ampak pogoj za uresničenje gospodarske enakopravnosti.

ČLANSTVU KLUBOV J. S. Z. V ZAPADNI PENNSYLVANIJI.

Veliki svetovni dogodki so prebudili evropski proletariat. Zdrobil je verige nekdanjega mogočnega carizma in kajzerizma in nastopil pot v socializem. Za zavedno evropsko delavstvo se je pričela doba gradnje boljše družbe, gradnja sistema pravičnosti in demokracije.

Ves čas svetovne vojne je ameriško delavstvo apeliralo na evropske proletarske mase, naj stro avtokratične verige, ki jih oklepajo. Delavstvo je poslušalo naše klice in se otreslo tiranije. Kakor hitro je pa to izvršilo, so prišli na dan skriti in javni sovražniki prave demokracije in hočejo delavstvo oropati njihovih pridobitev ter ga izročiti starim razmeram.

Pred nami je vprašanje: "Kaj naj bo v teh resnih časih naše stališče?"

Da dobimo odgovor na to vprašanje, da se pogovorimo o naši organizaciji, o bodočem delu in drugih važnih rečeh, sklicujemo sestanek, na katerega vabimo vse klube JSZ., aktivne in neaktivne, naj pošljejo svoje zastopnike na to zborovanje, ki se vrši v nedeljo, 6. aprila, na Lawrence, Pa. Vsi, ki se zanimajo za naše gibanje, lahko prisostvujejo na tem zboru.

Louis Britz, John Terčelj, Martin Cetinsky, Anton Mrak, Louis Glasser, Bartol Yerant, Jože Ambrožič in John Bobnar, sklicatelji.

PRIJATELJEM DRAMATIKE V CLEVELANDU, OHIO.

V nedeljo, dne 30. marea ob 2. popoldne priredi pevski zbor "Zarja" dramo v petih dejanjih "Samosvoj". Ta igra je zelo zanimiva in podučljiva. Sicer pa boste imeli priliko posetiti predstavo in se sami prepričati.

Pričakujemo od tukajšnjega slovenskega občinstva velike udeležbe, kajti s tem bo dokazalo, da cenimo vrednost dobre dramatike in izreka priznanje tistim, ki se trudijo povzdigniti slovensko Talijo na modernem odru.

Igrala bo izvrstna godba, ki bo spremljala nekatere scene, tako da bo igra napravila na navzočeh globokejši vtis. Priredba se vrši v Jos. Birkovi dvorani.

Drama Samosvoj še ni bila uprizorjena v naši naselbini, radi tega opozorjamo vse prijatelje izvirnih slovenskih iger, naj ne pozabijo priti dne 30. marea ob 2. popoldne v Birkovo dvorano. Po igri, ob 7. zvečer, priredimo veselico z bogatim vspešnim, tako da zabave ne bo manjkalo.

Opomba.—V zadnjem vabilu na to prireditev se je glasilo, da jo priredi slov. soc. klub št. 27. Pravilno bi se moralo glasiti **pevski zbor Zarja**.

Odbor.

V zadnjem naznanilu je bilo poročano, da priredi to igro slov. soc. klub št. 27. Glasiti bi se moralo: Pevski zbor "Zarja".

Majska revija "Proletarca".

Kakor vsako leto, tako bomo tudi letos izdali majske revije, na slovensko delavstvo pa apeliramo, naj jo razširi med vse ameriške Slovence.

Majska revija bo imela tudi letos izbrano gradivo in krasile jo bodo lepe slike.

Delavstvo hrepeni po izobrazbi. Kje jo boste dobili, ako ne s čitanjem našega časopisja in druge literature? Same fraze še ne predstavljajo znanja. Človek se mora učiti, da postane res to, kar želi od nje. Znanstveni socializem. Porabite vsako priliko, prečitajte vsak članek, enkrat, dvakrat, kajti le na ta način se boste učili trezno misliti in presojali socialna vprašanja s stališča znanstvenega socializma.

Članki, ki jih prinaša Proletarec, so vredni, da jih prečitamo, da jih shranimo in zopet prečitamo. Tudi Majska Revija bo bogata razprav in člankov. Pošljite naročila za Majske Revije Proletarca takoj in če le mogoče, večja naročila.

Cene za to izdajo so sledeče:

Posamezen iztis	\$.—10
10 iztisov	—90
25 iztisov	2.25
50 iztisov	4.50
100 iztisov	8.00
250 iztisov	20.00
500 iztisov	38.00
1000 iztisov	70.00

Vsa naročila morajo biti poslana najkasneje do 15. aprila t. l. na naslov: **Proletarec, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill.** Če vam je mogoče poslati naročilo prej, toliko bolje.

Važno!

Pred par tedni smo razposlali tirjatve naročnikom, katerim je potekla naročnina. **Kdor jo ne poravnava v kratkem, mu bomo ustavili list**, kajti poštni zakon ne dovoljuje pošiljanje lista ljudem, ki ga ne plačajo. Poleg tega pa je **Proletarec** navezan popolnoma na dohodke naročnine. Komur je kaj do eksistence tega lista, ta gotovo ne bo odlašal s pošiljanjem naročnine, **nego jo bo poslal takoj, ko mu poteče**. Kedaj vam poteče naročnina, lahko razvidite na številki v oklepaju, ki jo potem primerjate s številko na naslovni strani **Proletarca**. Če je številka v oklepaju poleg vašega naslova manjša, kakor pa številka na naslovni strani Proletarca, je to znamenje, da vam je naročnina potekla. Ker veste, da se **Proletarec** vzdržuje le z naročnino, se ne pomišljajte in ne čakajte opomina iz upravnništva. Ako pa naročnine ne mislite več poravnati, tedaj je vaša dolžnost to naznaniti upravnštvu, da vam pošiljanje lista ustavi.

Upravištvu.

ZDRAVSTVENI DEPARTMENT.

ČIŠČENJE SISTEMA STRUPENIH SNOVI.

Piše dr. Wellsman.

Človek ne živi samo da živi, nego želi dobro živeti, dobro jesti, dobro prebavljati, dobro delati, dobro spati—in navsezadnje, kar je za večino ljudi najglavneje, da dobro izgledajo. Kako sijajna kondicija bi bila doseči vse to in vendar je stvar tako lahka za vsakega, če le hoče sprejeti navado, da izvrši vsako jutro notranjo kopelj.

Ljudje, ki se počutijo utrujenega in težkega vsako jutro ko vstanejo, ki jih muči glavobol, ki so zabasani vsled prehlada, ki težko dihajo, ki imajo nečist jezik, kislino v želodcu, bi se lahko mesto vseh ten neprilik počutili svežega, če bi odprli vsako

jutro odhod vsem zastrupljajočim vplivom iz svojega sistema.

Kozarec vroče vode vsako jutro, z eno polovico laxcarin tableta, vse skupaj zavžito pred zajtrkom nam pomaga, da izgledamo zdravi in se dobro počutimo.

Vsako, naj si bo zdrav, slaboten ali bolan, bi moral vsako jutro pred zajtrkom izpiti kozarec vroče vode in zavžiti polovico ali celo laxcarin tableto, da mu izpere iz želodca, jeter, črevesja in drugih organov vse neprebavljene odpadke prejšnjega dne, žolčno kislino in druge strupene snovi; tako izčistite in pomagajte prevodnemu organizmu do novih moči, predno denete vanj novo hrano. Vročča voda zavživana z laxcarin tabletami zelo ojačuje. Očisti želodec vseh razkrojenih kislin, plinov, odpadkov in acida in ob enem vam da izredno dober tek za zajtrk. Medtem, ko vi zadovoljno uživajte zajtrk, odvzema vroča voda in laxcarin veliko množino vode iz krvi in prehaja na delo za čiščenje vsega notranjega organizma.

Miljoni ljudi, ki trpe vsled zaprtja, želodčnih neprilik, izpahevanja, in

revmatizma; drugi, ki boleajo na kožnih boleznih, ki imajo slabo kri, slabo kožno barvo, bi si morali naročiti zavoj zdravila laxcarin, ki silno malo stane, ali ako želite, šest zavojev, ki v večina slučajev zadostujejo za popolno ozdravljenje. Tako se hočete za majhen denar rešiti neugodnega zdravstvenega stanja.

Laxcarin se prodaja pri

LAXCARIN PRODUCTS CO.

Department Z-6, Pittsburgh, Pa.

Cena: en dolar zavoj; popolno zdravljenje šest zavojev pet dolarjev.

**TAJNIKOM J. S. Z. NA ZNA-
NJE.**

Par tajnikov se je pritožilo, da niso prejeli poslane glasovnice o pravilih. Tajniki, ki niso prejeli pošiljatev, naj to nemudoma javijo tajništvu J. S. Z., da jim dostavi drugo pošiljatev.

Tajništvo J. S. Z.

Ameriški Družinski Koledar

pričnemo razpošiljati v tednu, ki prične 24. marca. Vsi naročniki ga ne bodo dobili naenkrat, kajti naročil imamo za pet tisoč izvodov, ki se seveda ne morejo poslati vsi v enem dnevu. Ako ga ne prejmete takoj, potrpite nekaj dni, kajti pošiljanje bo vzelo teden do deset dni.

Ako še niste naročili

“Ameriški Družinski Koledar”

pošljite naročilo takoj na sledeči naslov:

PROLETAREC,

3639 W. 26th Street,

Chicago, Ill.

—CENA JE 50c.—